ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 292 (11891) | 1968 оной декабриин 15, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПАЛАТАНУУДАЙ САГ ҮРГЭЛЖЫН КОМИССИНУУДТА

СССР-эй Верховно Соведэй шиидхэбэреэр ССР-эй Союзай ба союзна республиканууадай Газар тухай хуулиин гол дүримүүдэй проект олониитын үргэнөөр зүбшэн хэлсэхынь тула байгша оной июнь һарада тунхаглагдаһан байгаа. Арадай ажахын элдэб участогуудта ажалладаг олон тоото эрхэтэд энэ асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаа. Зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр бүри тодорхой болгогдоһон ба заһагдаһан Хуулиин проект Палатануудай саг үргэлжын комиссинуудай дурадхалаар СССР-эй Верховно Соведэй мүнөөнэй сессиин зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаа. Сесси дээрэ депутадууд үгэ хэлэхэдээ, Хуулиин гол дүримүүдэй проектдэ һайн сэгнэлтэ үгэбэ. Тэдэнэй заримаһ заһабаринуудые оруулаа.

Национальностьнуудай Соведэй хүдөө ажахын комиссиин түрүүлэгшэ депутат В. А. Карловай хүтэлбэри доро Союзай Соведэй, Национальностьнуудай Соведэй хүдөө ажахын талаар хуули һанамжалан дурадхаха, промышленностиин, транспортын ба хэлхеэ холбооной, барилгын, барилгын материалнуудай промышленностиин комиссинуудай хамтын заседани Кремль соо декабриин 13-да болоо. Газар тухай хуулиин гол дүримүүдэй проектые зүбшэн хэлсэхэ үедэ депутадуудай оруулһан дурадхалнууд тушаа тобшолол хэхын тула сессиин боложо байхада эдэ комиссинууд суглараба.

ГАЗАР—АРАДАЙ ГОЛ БАЯЛИГ

СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сесси дүүрэбэ

...э хүсөө бадарган зоригжоһон совет арад КПСС-эй ...ъездын хараалһан оронойнгоо экономико болон соёл...рол саашадань хүгжөөхэ зорилгонуудые амжалта...шиидхэжэ байна. Гарахаяа байгаа 1969 он комму... материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха... шухала шата болохонь лабтай. СССР-эй Верховно... табадахи сессиин зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан ...ёһоор, социалис индустри ба хүдөө ажахы түсэбтэ...лэлэй дүрбэдэхи жэлдэ асари ехэ шэнэ алхам хэхэ, ...олон соёлнай бүри үндэр шатада дабшан гараха, ...дай байдал улам һайжарха байха.

...сесси ССР Союзай ба союзна республиканууадай ...тухай хуулиин гол дүримүүдэй проектые зүбшэн ... байна. Энэ документ арадай гол баялиг болохо... бүри ашагтай һайнаар эдлэхэ ябадал хангаха зо...

...абриин 13-най үглөөнэй арбан часта Кремлиин Ехэ ...оо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй, На...ностьнуудай Соведэй хамтын заседани болобо ...эд **Л. И. Брежневэй, Г. И. Вороновой, А. П. Кири...А. Н. Косыгинай, К. Т. Мазуровай, А. Я. Пельшын, ...одгорнын, М. А. Сусловай, Ю. В. Андроповой, В. В. ...эй, П. Н. Демичевэй, П. М. Машеровэй, Ш. Р. Ра... Д. Ф. Устиновай, В. В.Щербицкиин, И. В. Ка...эй, К. Ф. Катушевай, Б. Н. Пономаревой, М. С. ...цевой** ерэхэдэнь, суглараагшад хани халуунаар угтаа. ...данинуудай залай балкон дээрэ—олон тоото айл...жонуудта—совет ба гадаадын корреспондентнүүд.

...Р-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Со...түрүүлэгшэ **Ю. И. Палецкис** заседани дээрэ түрүү...һууба. Союзай Соведэй хүдөө ажахын комиссиин ...шэ, депутат **Ф. А. Сурганов** ССР Союзай ба союз...убликанууадай Газар тухай хуулиин гол дүримүүдэй ...тухай элидхэл хээ.

...асуудалаар Украинын ССР-эй хүдөө ажахын ми... **Е. Дорошенко** үгэ хэлэһэн байна. Газар тухай хуу...римүүдэй проектын үгэ бүхэн совет обществын аса... баялиг болохо газарта гамтайгаар хандаха тухай ... оролдолгоор нэбтэрэнхэй. Энэ шэнэ хуули газа...ар бүхы Советскэ Союзда хамаатай гол асуудалнуу... янзаар шиидхэхэ бата үндэһэ һуури хангаха бай...тэй хамта нютаг нютагай байдалые хараада абажа, ...эдлэлгын гурим тогтоохо үргэн ехэ эрхэ союзна рес...ууудта олгоно гэжэ нүхэр Дорошенко хэлэбэ.

...эд зүбшэн хэлсэгдэжэ байгаа хуулиие баталан аба... дурадхал оруулаа.

... Союзай ба союзна республиканууадай Газар ту...улиин гол дүримүүдэй проектые Алма-Атын облас...чуринай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд үнэн зүрхэн...шаана. Газар эдлэлгын тогтууритай байлга—газарые ...һайнаар ашаглаха шухала арга боломжонуудай нэ...оно,—гэжэ Илийскэ районой Мичуринай нэрэмжэтэ ... түрүүлэгшэ, депутат **К. Абдугулов** хэлэбэ.

...рые хамгаалха, хүрьһэнэйнь үрэжэл һайжаруулха ...ой хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулганууд тушаа тогтон ...зуураа, газар тарялангые эрхим һайнаар эрхилһэ...үлөө таряашадые урмашуулхаар хэмжээнүүдые ..., газар хамгаалха хуули наринаар сахиха шухала ...путат дурадхаа.

...раа намаг налхи болгохогүй, нара һалхинда гэм...гүй, буртаг болгохогүй ба хүрьһэ муудхаахаар ... ябуулгануудые хэхэгүй гэжэ хуулиин гол дүри... проект бүхы таряашадые уялгана. Хүдөө ажахы...агүй хэрэгтэ зорюулан газарай участогуудые та...едөө шанга гурим сахиха гэжэ проектээр хараалаг...ь тон шухала байна гэжэ Гродненско райсоведэй ...мой түрүүлэгшэ, депутат **А. И. Белякова** тэмдэг...ектро-дамжуулгын ба хэлхеэ холбооной лининүү...дые, мүн бусад утаһа шэжэмүүдые гол түлэб ехэ харгы зубшуулан татаха шухала. Газар тухай хуулиин гол дүримүүд газарые ашаглалгада гүрэнэй зүгһөө шанга хиналта хэхэ арга олгохо байна гэбэ.

Хүдөө ажахын эрдэм ухаанай В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ бүхэсоюзна академиин президент, депутат **П. П. Лобанов** үгэ хэлэхэдээ, газарые бодомжотой зүбөөр, эзэн ёһоор эдлэхэ, тэрэнэй үрэжэлые саг үргэлжэ һайжаруулха, таряашадай ба бүхы общественэй ашаг туһада зорюулан, газар ажалаа экономическа үрэтэй һайнаар эрхилхэ гэжэ Газар тухай хуулиин гол дүримүүдэй проект соо зааха хэрэгтэй гэжэ мэдүүлбэ.

П. П. Лобанов газар таряалангаа бүри үрэтэй һайнаар ашаглаха хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ тухай хэлэхэ зуураа, эдлүүриин газарай шанар һайжаруулха зорилготой хэмжээнүүдые ходо хараалан бэелүүлдэг байхыень бүхы таряашадые Газар тухай хуулиин проект уялгана гэжэ онсолон тэмдэглэбэ.

Элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ депутадууд: Ростовско областиин «Рассвет» колхозой түрүүлэгшэ **Б. И. Кучма,** Узбекистанай компартиин ЦК-гай секретарь **Н. М. Матчанов,** Сайн ба субтропическа ургамалнуудые шэнжэлдэг бүхэсоюзна институдай таһагай хүтэлбэрилэгшэ **М. К. Дараселия** гэгшэд мүн лэ хабаадаа.

ССР Союзай ба союзна республиканууадай Газар тухай хуулиин гол дүримүүдэй проект тушаа үгэ хэлэлгэ энээгээр дүүрэбэ.

Забһарлалгын һүүлдэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ, депутат **Н. К. Байбаков** түрүүшын асуудалаар түгэсхэлэй үгэ хэлээ. СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Совет ба Национальностьнуудай Совет СССР-эй арадай ажахые 1969 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые бүхы талаарнь зүбшэн хэлсэбэ. Энэ түсэб СССР-эй Верховно Соведэй түсэблэлгын-бюджетнэ ба һалбаринуудай комиссинуудта, Палатануудай заседанинууд дээрэ депутадуудаар бүрин һайшаагдаа. Түсэблэлгын-бюджетнэ ба һалбаринуудай комиссинууд, бусад депутадууд түсэбэй проектые наринзар шэнжэлэн зүбшэлөө. Гэхэтэй хамта арадай ажахын тон шухала зорилгонуудые бэелүүлхэ, үйлэдбэриин арга боломжо бүри хүсэд дүүрэнээр ашаглаха, арадай ажахын түсэблэлгэ, материально-техническэ хангалга һайжаруулха шаглалтай хэдэ хэдэн дурадхалнууд оруулагдаа. Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй комиссинууд арадай хэрэглэлэй эд товарнуудые 1969 ондо розничнэ сэнгээр 108,4 миллион түхэригтэ нэмэжэ бүтээн гаргаха тухай, тэрэшэлэн городууд болон хүдэлмэришэдэй тосхонуудта соёл болбосорол хүгжөөхэ, хүн зоной элүүрые сахиха, болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ 122,7 миллион түхэриг мүнгэ бюджедэй олзо оршоһоо нэмэжэ табиха тухай дурадхалнуудые оруулаа. СССР-эй Министрнүүдэй Совет эдэ дурадхалнуудые хаража үзөөд, зүбшөөн абахые шухалада тоолобо. 1969 оной гүрэнэй түсэбтэ зохихо хубилалтанууд оруулагдаха байха.

Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй түсэблэлгын-бюджетнэ, һалбаринуудай комиссинуудай нэмэлтэ элидхэлнууд дотор, депутадуудай хэлэһэн үгэнүүд соо 1969 оной арадай ажахын түсэб тушаа олохон шухала дурадхалнууд оруулагдаһан, ажаглалтанууд хэгдэһэн байна. Зарим дурадхалнууд тушаа тогтохо зуураа, Н. К. Байбаков иигэжэ мэдүүлбэ: шанар муутай продукциин гаргагдадаг байһан тушаа бүхы шүүмжэлхы ажаглалтануудые харьяата министерствэнүүдтэ наринаар хаража үзэгдэхэ, шухала хэмжээнүүд абтаха.

Бүтээн гаргагдадаг түхеэрэлгэнүүдые шэнэдхэн һайжаруулха хэрэг түргэдхэлгэдэ, шэнэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргалгада, продукциин шанар һайжаруулха хэрэгтэ ерэхэ жэлэй түсэб дотор онсо анхарал хандуулагдаха. Энэнь — министерствэнүүд, албан зургаануудай бэелүүлхэ тон шухала зорилгонуудай нэгэн болоно гэжэ СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ тэмдэглэбэ.

Ороной байгаалиин баялигые сахин хамгаалгын талаар гаргагдадаг дутуу дунданууд хэдэ хэдэн депутадуудай зүгһөө шүүмжэлэгдээ. Уһанай баялигые ашаглалга гуримшуулха тухай, уһа ба агаарые муухай болгохогүй тухай тогтоолой проектые СССР-эй Госплан правительствын даалгабаряар бэлдэжэ дүүргэхэеэ байна гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

Хоёр Палатын түсэблэлгын-бюджетнэ комиссинуудай, тэрэшэлэн депутадуудай бүхы дурадхалнууд, ажаглалтанууд, мүн ороһон асуултанууд наринаар хаража үзэгдэхэ, абтаһан шиидхэбэринүүд тухай депутадуудта мэдээсэгдэхэ гэжэ элидхэхыемни СССР-эй Министрнүүдэй Совет намда даалгаа гэжэ Н. К. Байбаков мэдүүлбэ.

СССР-эй Верховно Совет СССР-эй арадай ажахые 1969 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай хуулиие Палата бүхэнэй голосованида тус тустань табижа, нэгэн һаналтайгаар баталан абаба.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй табиһан СССР-эй арадай ажахые 1969 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай хуули, Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй түсэблэлгын-бюджетнэ, һалбаринуудай комиссинуудай заһабаринуудые хараада абалсан һайшаагдаа. Хэрэглэмжэ ба нөөсэлгэдэ зорюулагдаха национальна доходые 1968 онойхитой жэшэбэл, ерэхэ жэлдэ 6,5 процентээр нэмэхэ, промышленностиин продукци 7,3 процентээр ехэ болохо, тэрэ тоодо: үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые бүтээлгэ — 7,2 процентээр, эдлэл хэрэглэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ — 7,5 процентээр нэмэхэ. Энэ жэлэйхитэй жэшэбэл, хүн амин бүхэндэ хүртэдэг бодото олзо оршын хэмжээн шэнэ жэлдэ 5,5 процентээр, ажаһуудалай талаар хүн зондо үзүүлэгдэдэг туһаламжа — 21 процентээр, гүрэнэй капитальна һомололгын мүнгөөр баригдажа, ашаглалгада оруулагдаха гэр байрын хэмжээн 9,4 процентээр нэмэхэ.

Удаа тээнь СССР-эй финансын министр, депутат **В. Ф. Гарбузов** түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ.

Зүбшэн хэлсэлгэһээ харахада, манай бюджет социалис экономикоёо саашадань хүгжөөхэ, совет арадай байдал улам һайжаруулха, оронойнгоо оборонно хүсэ шадалые бэхижүүлхэ зорилгоор партиин XXIII съездын, КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй абаһан шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, 1969 оной түсэбөөр хараалагдаһан бүхы хэмжээ ябуулгануудые шухала хэрэгтэй мүнгөөр бүрин хангажа шадаха байна.

Союзай Соведэй, Национальностьнуудай Соведэй түсэблэлгын-бюджетнэ ба һалбаринуудай комиссинууд бюджедэй олзо оршые бүхы дээрэнь 122,7 миллион түхэригөөр нэмээхэ дурадхал оруулаа. Гэхэтэй хамта түсэблэлгын-бюджетнэ ба һалбаринуудай комиссинууд союзна республикануудай түйлтэ зууршалгануудые хараада абаха, нэмэн элсүүлгэдэһэн олзо оршо районуудай центрнүүдые, городууд ба хүдэлмэришэнэй тосхонуудые болбосон болгохо һомололго ехэ болгохын тула, больницанууд, һургуулинууд, хүүгэдэй ба социально-соёлой бусад эмхи зургаануудта хэрэгтэй, зэр зэмсэгүүд, түхеэрэлгэнүүдые заһабарилха, худалдан абахын тула хэрэглэхэ гэжэ дурадхаба. Союзай Соведэй, Национальностьнуудай Соведэй түсэблэлгын-бюджетнэ ба һалбаринуудай комиссинуудай дурадхалнуудые СССР-эй Министрнүүдэй Совет зүбтэйдэ тоолоод, тэдэнииень абаха шухала гэбэ гэжэ В. Ф. Гарбузов мэдээсээ.

Городуудай, хүдэлмэришэдэй тосхонуудай, хүдөөдэхи районуудай центрнүүдэй улам үргэдэжэ байһые хараада абалсан, болбосон болгохын тула хэгдэхэ гаргашануудта СССР-эй гүрэнэй бюджедһээ жэл бүри мүнгэ табихаар хараалагдадаг. Энээниие үндэһэ болгон, СССР-эй Верховно Соведэй баталһан союзна республикануудай бюджедүүд дотор городуудые болбосон болгохо гаргаша 1961 онһоо 1967 он хүрэтэрхи үе соо 549 миллион түхэригһөө 737 миллион түхэригтэ хүрэтэр гэхэ гү, али 34 процентээр нэмэһэн байна. Городууд, хүдэлмэришэнэй тосхонууд, районуудай центрнүүдые болбосон болгохо хэрэгтэ зорюулагдадаг гаргашануудые 1969 ондо нилээд нэмээхэ гэжэ Союзай Соведэй, Национальностьнуудай Соведэй түсэблэлгын-бюджетнэ ба һалбаринуудай комиссинуудай дурадхалнуудтань хэлэгдэнэ.

Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй түсэблэлгын-бюджетнэ, һалбаринуудай комиссинуудай дурадхалаар абтаһан хубилалтануудые оруулалсан, СССР-эй 1969 оной гүрэнэй бюджет тухай хуулиие депутадууд Палата бүхэндэ ами аминдаа дуугаа үгэжэ, баталан абаба. Гүрэнэй бюджет: олзо оршын талаар—134.097736 мянган түхэриг, гаргашын талаар — 133.898.408 мянган түхэриг, олзонь гаргашаһаа 199.328 мянган түхэригөөр үлүү байхаар баталагдаа.

Арадай ажахые мүнгөөр хангалгада — хүндэ промышленностиие, барилгын индустриие, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиие, хүдөө ажахы, транспорт, гэр байрын-коммунальна ажахые, арадай ажахын бусад һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ зорюулагдаһан гаргашанууд дүн хамта 58.318.367 мянган түхэриг болохо байна.

Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй саг үргэлжын комиссинуудай тобшололнууд дотор СССР-эй 1969 оной гүрэнэй бюджет тушаа найруулагдаһан дурадхалнууд ба ажаглалтануудые, тэрэшэлэн СССР-эй Верховно Соведэй Палатануудай заседанинууд дээрэ депутадуудай оруулһан дурадхалнууд, хэһэн ажаглалтануудые хаража үзэхэ, тэдээн тушаа зохихо шиидхэбэри гаргахыень СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ СССР-эй Верховно Совет даалгаа.

СССР-эй Верховно Совет СССР-эй 1967 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай тоосоое олзо оршын талаар 117.160.501 мянган түхэриг, гаргашын талаар 115.241.919 мянган түхэриг болоһоор гэхэ гү, али олзонь гаргашаһаа 1.918.582 мянган түхэригөөр үлүү гараһаар баталба.

Зүблэхэ зүйлэй гурбадахи асуудалаар **депутат Ф. А. Сурганов** түгэсхэлэй үгэ хэлээ. Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй комиссинууд Газар тухай хуулиин гол дүримүүдэй проектдэ зарим тэды тодорхойлго хэхэ гэһэн депутадуудай дурадхалнуудые хаража үзөө гэбэ. Хуули дотор оруулагдаха ёһотой дурадхалнуудые шэнжэлэн тайлбарилаад, ямар статьянуудта нэмэлтэ оруулха гэжэ шиидхэгдэһые депутадуудта мэдээсэбэ.

Сесси дээрэ тус асуудалые зүбшэн хэлсэхэ үедөө депутадуудай оруулһан нэмэлтэнүүдые хараада абалсан, «ССР Союзай ба союзна республикануудай Газар тухай хуулиин гол дүримүүд тухай» хуулиие Верховно Совет баталаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь, депутат **М. П. Георгадзе** зүблэхэ зүйлэй дүрбэдэхи асуудалаар элидхэл хээ. Тиихэдээ энэ жэлэй июнь соо болоһон СССР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи сессиһээ хойшо СССР-эй Верховно Соведээр баталагдаха ёһотой хэдэ хэдэн хуулинуудые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум гаргаһан байна гэбэ. Тэдэ Указуудые гаргаха шухала болоһые элидхэлшэ тодорхойгоор тайлбарилаа.

СССР-эй Верховно Совет СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталаад, зохихо хуулинууд ба тогтоолнуудые абаба.

СССР-эй долоодохи зарлалай Верховно Соведэй табадахи сесси хүдэлмэреэ дүүргэв.

(ТАСС).

Алдарта ойн хүндэлэлдэ

Даша Чагдурович Бальжиров Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын эрхим хонишодой нэгэн юм. Тэрэ энэ жэлдэ эхэ хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлһэн байна. Ажахын түрүү хонишон ерэхэ жэлэй түл абалгада һайнаар бэлдэжэ байнхай. Тэрэнэй харууһалдаг хонид бултадаа һайн хүсэ шадалтай, хонидойнь байра һайнаар заһабаридагданхай. Ерэхэ жэлдэ нүхэр Бальжиров зуун эхэ хонин бүриһөө зуун хурьга абаха зорилготой. Зураг дээрэ: Д. Ч. Бальжиров.

А. НАГАСЛАЕВАЙ фото.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ХҮСЭН ЕХЭ

...хой сэхэ зорилго урдаа ... социалис мүрысөө үргэн ...йгээр дэлгэрүүлжэ, ажал ...реэ бодомжотой зүбөөр ...жэ шадаа һаа, амжалта ...түйлагдаха байһаниие ма...агадай фермын һаалишад, ... һайн мэдэхэ болонхой.

...рэгшэ зунай эхеэр совхоз ...ехээр һаахын түлөө социа...рысөө үргэнөөр дэлгэрүүл...эй хөөрэлдөөнэй болоходо, ...й фермынхид энээниие ...йгээр дэмжээ һэн. Зунай ...риин хаһада үхэр малаа ... адуулха, үшөө тэдэндээ ... ногоон тэжээл һайса..., зүбөөр һааха гэхэ мэ...далнуудта гол анхаралаа ...аа юм.

Энээнэй ашаар зунай дүрбэ һарада үнеэн бүриһөө 1000 килограмм һү һааха гэһэн уялгаяа һайнаар дүүргээ.

Нэн түрүүн социалис мүрысөө ашa үрэ ехэтэйгээр эмхидхэжэ, габшагай шангаар ажаллаад лэ иимэ амжалта түйлаабди гэжэ эндэхид һайн ойлгоод байхадаа, энэ мүрысөөгөө улам саашадань үргэлжэлүүлхэ, үбэлэй сагташье сагаан эдеэ һаба һуулгаар дэлбэрүүлхын тула тэмсэхээр шиидээ. Тиигэжэ Ацагадай һаалишад, малшад үбэлжэлгын үедэ долоо һара соо үнеэн бүриһөө 1250 килограммһаа бага бэшэ һү һаахын түлөө мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоо һэн.

Эдэ бүгэдын ашаар манай отделениин фермэнүүд жэлэй үнгэрһэн 11 һарада хамта 3490 центнер һү худалдаад, жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргээ. Тиихэдэ байгша ондо үнеэн бүриһөө 1800 килограмм һү һааха түсэбтэй аад, мүнөө 1972 килограмм һү һаагаад байна. Жэлэй барагдатар энэ тоогоо 2100 килограммда хүргэхэ зорилготой. Харин нёдондо энэ үе соо үнеэн бүриһөө оройдоол 1686 килограмм һүн һаагдаһан байна.

Эндэхи зарим түрүү һаалишад, жэшээнь, Рыгзыма Дабаева, Аюша Цыренова, Бутидма Дондукова болон бусад үшөөшье ехэ һү һаагаа.

«Социалис мүрысөөндэ хамсы шамажа оролсоод, хамаг арга боломжо, хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлхэдөө, бии байһан дутуу дундануудаа түргэн усадхажа, ажалдаа амжалта түйлажа шадаа гээшэбди. Мүрысөөнэй хүсэн, ашa үрэнь ехэл байна даа» гэжэ эндэхид хөөрэлдэдэг болонхой.

Тиимэһээ мүнөө үбэлжэлгын үедэ фермэнүүдтэ социалис мүрысөөнэй эршэ хүсэн нэгэшье замханагүй. Эдэ үдэрнүүдтэ һаалишад, малшад үнеэдээ таарамжатай һайн рационой ёһоор, зүбөөр эдеэлүүлжэ, оролдосотойгоор һаана. һү һаалиньшье нэмэжэ эхилээ.

М. ДОНДУКОВ,
отделениин эрхилэгшэ.
Загарайн аймагай
Эрхирэгэй совхоз.

ҺАЙН СЭГНЭЛТЭТЭЙГЭЭР

...рятцелинстрой» трестын ...та-Нуурай барилгын ...гай хүдэлмэришэд В. И. ...эй 100 жэлэй ойн хүндэ... мүрысөөндэ оролсожо, ...шэ даабариие болзор...урид дүүргэһэн тухайгаа ...бэ.

...гша оной туршада 977 ... түхэригэй капитальна ... хэхэ даабаряа тэдэнэр ...үргээ. Жэлэй 11 һарын ...а 987.3 мянган түхэри... капитальна барилга хэг...0 толгой малай багтаам... байра Бургланай совхоз...0 хүнэй байха хамтын ... үхибүүдэй саад Гусино...до, мүн ондоо олон шэнэ ... дүүргэгдэбэ. Барилгын шанар мүн лэ һайн сэгнэлтэдэ хүртөө.

Участогай коллектив ажалаа һайнаар эмхидхэнэ. Хүн бүхэн өөрынгөө харюусалга, уялга һайнаар мэдэрэнхэй, оролдосотойгоор хүдэлмэрилнэ. Эдэ бүгэдын ашаар тэдэнэр бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, даабаряа болзорһоонь нэгэ һараар уридшалан дүүргээ.

Хүдөөгэй барилгашад түйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарнагүй. Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэнэй ерэбэшье, тэдэнэр шэнэ уялта абаба. Декабрь һарын туршада тэдэнэр үшөө 80 мянган түхэригэй капитальна барилга хэжэ дүүргэхэ зорилготой.

А. ШИРОКОВ.

БУРЯАДАЙ ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ IV СЪЕЗДЫН ДЕЛЕГАДУУДАЙ АНХАРАЛДА

...н-Удэ хотодо, Политическэ гэгээрэлэй байшан соо декаб...7-до, үдэрэй 2 часта Буряадай журналистнуудай IV ...зарлагдана.

...ряад үнэн» газетын редакциин (№ 15 комнато, телефон ... «Правда Бурятии» газетын ниитын приёмнодо съездын деле...е, уригдаһан нүхэдые бүридхэлдэ (телефон 56-62) абаха.

Буряадай АССР-эй Журналистнуудай холбооной правлени.

АЖАЛДАА АМЖАЛТАТАЙ

Үндэршэг шамбай бэетэй, дунда зэргын наһатай татар эхэнэр урдаһаамнай хараад хөөрэжэ һууна.

— Арбан табатайдаа түрэлхидгээ энэ Доодо-Гол нүүжэ ороо һэмди. Тэрэ гэһээр эндэһээ холо гарагдаагүй, хоёрдохи тоонтосо олоо гээшэбди, — гэжэ Шамсынур Базыковна баяртайгаар мэдүүлбэ.

Хэдэн жэлдэ элдэб эсын хүдэлмэридэ ябаһанаа, тэрэ һаалиин фермэдэ ажаллахаяа ороһон. Һүүлэй арбан жэлдэ һаалишанаар хүдэлнэ.

Энэ үедэ һаалишанай түйлаһан амжалтануудые тэрэнэй үбсүүндэ зодоргшо «РСФСР-эй социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ» гэһэн значок, Хүндэлэлэй хэдэн грамота, шагнуунуд гэршэлжэ үгэнэ. Нютагайнь зон тэрэниие шадабаритай ажалша бэрхэ һаалишан гэжэ хүндэлхэтээ хамта, тэрэнэй зулгы һайхан сэдьхэлыень, хүн нүхэдтөө туһалха гэжэ ябадагыень сэгнэдэг. Тиимэл хадань Шамсынур Ахтяновае Үдынгөө сомсоведэй депутадаар һунгаһан байха юм.

Байгша ондо эдэбхитэй бэрхэ һаалишанай түйлаһан амжалта бага бэшэ. Үнгэрһэн арбан һарын туршада тэрэ үнеэн бүриһөө 1878 килограмм һү һааһан байха юм. Жэлэй эхиндэ үнеэн бүриһөө 1600 килограмм һү һааха уялга абаһан байгаа. Ажалайнгаа амжалтые түрүү һаалишан В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулна.

Зунай һарануудта һү ехээр һааха гэжэ уряалһан Харганаа-чи, Эрхирэгэй һаалишадай үүсхэлые Ш. Б. Ахтянова түрүүлэн дэмжэжэ, аймаг дотороо социалис мүрысөө үүсхэһэн байгаа. Абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээд, мүнөө үбэлэй һарануудта ехэ һү һаахын түлөө тэмсэжэ байна.

— Тэжээл, илангаяа силос багатай байнабди, — гээд Шамсынур хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. — Тиигэбэшье үбэлжэлгын 7 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1250 килограмм һү һааха хүсэлтэйб. Энэ уялгаяа дүүргэхын тула бүхы хүсөөрөө оролдохоб.

«Гар хүдэлхэдэ, аман хүдэлхэ» гэдэгтэл, ажалша бэрхэшүүлэй бүлэ салин хүлһэ ехэ абажа, дутамагтүй һайн һууна. Хонишоноор ажалладаг нүхэртэеэ хамта һара бүри хоёр зуу гаран түхэриг салин абана.

Шэнэ тоонтодоо энэ айлайхи үнэр баян ажаһууна. Мүнөө эдэнэр табан үхибүүтэй. Ехэ хүбүүниинь энэ жэл сэрэгэй албанда мордохо, бэшэнүүдынь һургуулида һурана. Өөрын томо гэргэй, хото хорёодоо малтай, гэр дүүрэн эдтэй.

Амгалан тайбан ажалай ашa үрэ энэл ха юм даа.

Г. ХОГОЕВ.
Хорини аймагай
Удын совхоз.

ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБӨӨР...

Түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэл дүүрэхэнь. Мүнөө хаа хаанагүй эршэтэ ажал бусалжа, хүдэлмэришэн бүхэн жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ, шэнэ амжалта түйлахые эрмэлзэнэ. Манай судна заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд ехэ оролдолго гаргажа, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллаба. Тиигэжэ элдэб мэргэжэлтэй 300 гаран хүдэлмэришэд жэлэйнгээ даабари дүүргээд, 1969 оной түсэбөөр ажаллажа байнхай.

Эбтэй эетэйгээр ажаллаһан электроцехэй хүдэлмэришэд бүри декабриин 10-да жэлэйнгээ даабари дүүргэбэ. Гэбэшье энэ амжалта тиимэ бэлэхэнээр түйлагдаһан бэшэ даа. Иимэ амжалта түйлахын тула хүдэлмэришэд шэнэ онол аргануудые хэрэглэжэ, шэнэ техникэ ажалдаа хэрэглэн, эршэ зоримтойгоор ажаллаа ха юм.

Түсэблэлгын, материальна урмашуулгын шэнэ гуримда ороод ажаллаһанһаа хойшо манай заводой хүдэлмэришэдэй салингынь нэмээд дээшэлһэн, байра байдалынь улам һайжарһан байна. Тиимэһээ судна заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд улам һайнаар ажаллажа, бүри ехэ амжалта түйлаха хүсэл эрмэлзэлтэй.

Судна заһабарилгын заводой коллектив В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ажалай шэнэ баатаршалгануудаар угтажа, коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүргэхэ гэһэн хүсэл зориг урдаа табинхай.

Д. БАЛДАНОВ,
ажалай салин хүлһэнэй талаар инженер.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КОММУНИСТНУУД БА ЗАЛУУШУУЛ

Нэгэтэ партийна суглаан дээрэ залуушуул тухай хөөрэлдөөн гараһан юм. Мүнөөмнай нютаг бүхэндэ залуушуул олон ха юм. hургуулиин шатада ябадагшье, студентнэр болоhоншье залуу үетэн байха. Энээнһээ гадна, хэды олон хүбүүд, басагад ажалайнгаа замда ороод, мал ажал дээрэ, таряан ажахыда хүдэлнэб! Артелиин ехэнхи хүдэлмэри залуушуулай хүсөөр бүтээгдэдэг болоо байна гэжэ нютагай коммунистнуудэй хэлсэдэг зүбтэй. Тиимэшье байнгүй яахань hэм. Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо hүүлшын жэлнүүдтэ залуу хүбүүд, басагад ниитынгээ ажалда эдэбхитэйгээр хабаададаг болонхой. Комбайнер Банзаракца Цыденов хэдэн жэл удаа аймаг дотороо мүрысөөндэ шалгаржа ябана. Булагай фермын hаалишан Н. Ф. Сычева бага наһанһаа колхоздоо хүдэлөөд, hайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө алдаршажа, партиин гэшүүн болоод, коммунистнуудайнгаа найдабарие бодотоор бэелүүлжэ байгша. Иимэ хүнүүдые нэрлэхэ болоо hаа олон.

Теэд коммунистнуудай хөөрэлдөөн дээрэһээ ондоошье баримтанууд элирнэ. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Н. Н. Щербаков хөөрэхэдөө: «залуушуулай олонхинь hайнаар ажаллаашье hаа, залхуу залихай ябадал гаргадаг, ажалай журам эбдэдэг зарим нэгэнүүд колхоздомнай бии» гэнэ hэн. Түрүүлэгшын хэлэһээр бодоходо, дааһан хэрэгтээ ондо ондоогоор хандадаг хүнүүд байна бшуу. Найман класс гү, али юрэнхы дунда hургуулитай аад, хаанашье ажалда хабаададаггүй хүнүүд байна. Энээнһээ гадна, харюусалгатай хүдэлмэридэ байгаад, тэрээндээ хайша хэрэгээр хандадаг залуушуул дайралдана. Колхозой гэшүүн байһан нүхэр Ж. Мункуев хоёр-гурбан үдэрөөр хүдэлмэрээ орхижорхёод, ондоо тээгүүр зайжа, архидажа ябагша hэн.

Коммунист нүхэр Н. Г. Ощепков баһал иимэрхүү баримта дурдаа. Наринай фермэдэ залуу хүбүүн Николай Колодин мал адуулагшаар хүдэлөөд, үнеэдээ бэлшээридэ зүндэнь туужархидаг, тиигээд гэртээ харинаха. Иимэ харюусалгагүйгөөр ажаллахада, хаанаһаа ехэ hүн hаагдахаб! «Үнеэднэй муугаар адуулагдаһаар хожороо, hаалимнай доошолоо» гэжэ лэ үдэр бүхэндэ hаалишад гомдодог болоhон байгаа. Юумэ хэжэ шадахагүй, залхуу залихай хүнүүд ниитын ажалые урагшань татанагүй, харин гэдэргэнь татана бшуу.

Ажалай харюусалга ехэ. Зарим хүнүүд залхуу залихай ябадал гаргахадаа, үгы гэбэл, хэдэн үдэрөөр хүдэлмэреэ орхижорхиходоо колхоздоо ехэхэн хохидол ушаруулна. Бодоод үзэхэдэ, ажахын ямар нэгэ hалбарида нэгэ хүнэй муугаар ажаллабал, тэрээнһээ уламжалан олон хүнэй хэдэг хүдэлмэри урагшагүйдэнэ. Жэшээнь, мал адуулагшын хүдэлмэридөө муугаар хандахада, hүн багаар hаагдана. Тиимэ болоходоо, продукциин өөрынь үнэ сэн дээшэлнэ. Ажал дээрэ гаргаша ехэтэй байхада, ажахыда олзо доход бииратай ородоггүй ха юм.

Илангаяа залуушуулай дундаһаа ажалдаа хандаха ябадалые али али талаһаань хаража үзэһэнэйнгөө hүүлдэ нютагай коммунистнууд залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ тухай асуудалда онсо анхарһан, комсомолой комитедэй хүдэлмэриие hайжаруулха тухай хэлсэһэн байгаа. Нэн түрүүн мал ажал дээрэ хүдэлдэг аад, журамгүй ябадал гаргадаг хүнүүдые коммунистнуудай хиналта доро табижа, тэдэнэй зүгһөө харууһа эмхидхэхэ гэһэн шиидхэбэри абтаа hэн. Теэдшье залуушуулые хүмүүжүүлхэ гээшэ нэгэ үдэрэй хэрэг бэшэ ха юм. Отделени бүхэндэ комсомолшуудай хамтын суглаан зарлагдажа, ниитын хүдэлмэридэ хойрогоор хандадаг хүнүүд шүүмжэлэгдээ. Коммунистнууд, мүн ВЛКСМ-эй комитедэй гэшүүд залуу үетэнтэй ходоо уулзажа, өөһэдтэйнь хөөрэлдөө эмхидхэдэг болоhон байгаа. Энээнэй ашаар даадаг ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандадаг хүнүүд hүүлэй hүүлдэ hайнаар хүдэлдэг болоhон байна.

Комсомолшууд болон залуушуулые хүмүүжүүлхын, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хандадаг болгохын тулада эндэхи комсомолой комитет горитой хүдэлмэри эмхидхээ. ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь нүхэр Н. А. Иванов нютагайнгаа залуушуулай үүсхэлые дэмжэжэ байдаг. Нёдондо комсомолой комитедэй гэшүүн байhан Софья Цыденова, комсомолшууд Ирина Смирнова, Санжисурун Бодиев гэгшэд өөһэдынгөө hайн дураар хонишодто туһалһан. Үбэлэй хурьгадые түлжүүлэлсэһэн. Эдэнэр мүрысөөндэ түрүү hуринуудые эзэлжэ, үнэтэ шан, грамотануудта хүртэһэн байгаа. Үбһэ хуряалгын үедэ комсомол-залуушуулай бригаданууд эмхидхэгдэжэ, тэдэнэй хүсөөр ниитын малда 6 мянган центнер үбһэ тэжээл бэлэдхэгдээ.

Найман жэлэй hургуули дүүргэhэн гү, али юрэнхы дунда hургуулитай болоhон залуу үетэн комсомолой комитедэй зууршалгаар саг үргэлжэдөө мал ажал дээрэ хүдэлхэеэ гарана. Энэ жэлдэ найман класс дүүргэhэн дүрбэн hурагшад эбэртэ бодо малай гүүртэнүүдтэ ажаллахаяа гараа, 8 hурагшад хурьгашад болонхой. Тиихэдэ нютагай комсомолшууд суглаан дээрээ хэлсэхэдээ, түл абалгын үедэ дүшөөд хүниие колхозойнгоо отарануудта эльгээхэ гэлсэбэ. Энээниинь колхозой партийна комитет hайшаан дэмжэбэ.

Ажабайдал ажал хоёр таһаршагүй холбоотой. Залуушуул ажалай замда орожо байхадаа, өөһэдөөшье hайн жэшээнүүдые харуулдаг. Олон хүбүүд, басагад ажаллажа байгаад, үдэшын hургуулида ябана. Заримашуул дунда hургуули дүүргэhэнэйнгээ hүүлдэ техникум болон институтда орожо, мэргэжэлтэй болохо хүсэлтэй. Мүнөө тус колхозһоо гушаад залуушуул тусхай дунда болон дээдэ hургуулинуудта hуралсажа байна. Колхоздо байhан залуу үетэн сүлөөтэй сагаа хүхюунээр үнгэргэдэг болоо. Эндэ хэдэн зуугаад хүнэй hууритай культурын байшан баригдажа, уран hайханай коллектив эмхидхэгдэнхэй. Тэрэнэй хүдэлмэриие культурын байшангые даагша нүхэр С. М. Дулзенов хүтэлжэ байна. Малай үбэлжэлгын үедэ колхозой холын отара, фермэнүүдтэ hонирхолтой концерт, наада табиха агитбригада эмхидхэхээр хараалагдаба. Уран hайханай коллективтэ эдэбхитэй комсомолшууд олоороо хабаададаг.

Артелиин коммунистнууд залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ тухай асуудал шиидхэжэ байхадаа, тэдэнэй дундаһаа саг үргэлжэдөө хүдэлхэ hайн кадрнуудые бэлэдхэ... байдаг. Урдань Гэгээтын ферм... hаалишадайнь олонхи хүдэлмэри... наһанһаа гараһан хүнүүд бай... аад, мүнөө гол түлэб комсо... шууд—залуушуул болон... Тиигэжэ ажалынь урагшатай... ябана. Энэ фермын коллекти... мүрысөөндэ ходоо түрүү гар... сажа, колхозойнгоо правле... партийна организациин дамжуу... гын Улаан тугта хүртэһэн бай... Комсомолшууд хүдэлмэридөө ... шээтэ байхынгаа хажуугаар фе... мэдээ ариг сэбэрые ходоо са... на. Шанартай hү гүрэнлэ хүд... дахын тулада комсомолшууд... зүгһөө саг үргэлжын хиналта ха... Мүн Булагай фермэдэ олон залу... шуул хүдэлдэг болоо. Тэндэ па... тийна бүлэг эмхидхэгдэнхэй. Б... лэгай коммунистнууд А. Гонто... Н. Сычева гэгшэд залуу hаали... дай ажалдань туһалжа, өөһэды... гөө дүй дүршэлые заажа үгэдэ...

Залуу наһанай эршэ хүсэ... мухэшэгүй. Тэдэнэй ажалла... байhан газарта хэзээдэшье амжи... та туйлагдаха. Тиимэл хада... нютагай коммунистнууд артели... гээ ажахые хүгжөөхэдөө залу... шуулые хүмүүжүүлхэ, тэдэн... дундаһаа hайн кадрнуудые бэлд... хэ хэрэгтэ онсо анхарна ха юм.

Т. ГАРМАЕВ

АРЮУН СЭДЬХЭЛ

ЗУРАГЛАЛ

ЦЫДЕН-ДАМБА бүхэли hүниндөө нюдөө сором гэжэ хабшабагүй. Хүлнүүдынь шархирна. Газаа, үүдэнэй хэрэлсы доро хотошо Мухтар нохойнгоо нарин утаар улихада, оронһоо бодожо, гуталаа холхиндогоор үмдөөд, оодон дэгэлээ хэдэржэ, газаашаа гараба. Газаа харанхы. Нохой хэрэлсы дороhоо гүйжэ гараад, эзэнэйнгээ хойноhоо дахан гиинана. Цыден-Дамба хонидойнгоо хотон соо орожо шалгаад, hанаагаа амаржа, гэртээ ошобо.

Хүндын нюсэгэн хадаһаа аалиханаар hэбшээлнэ. Уданшьегүй үүр сайража, таляан талаар hалхинай саһа тооhо хаятуулан тууханъ элеэр харагдана. Хонишоной гэртээ орожо ерэхэдэнь, үглөөнэйнгөө сай табихаяа галаа дэгжээжэ байhан Цыренжаб hамганиинь:

— Цыден-Дамба, юун болооб? Үбшэлөө гүш? hүниндөө унтаагүйшэ? —гэжэ асууба.

— hалхи шуурганай болохые тухайлаа гү даа. Шархатаһан хүлни шархиржа, амар заяа үзүүлээгүй, — гэжэ харюусана.

— Үнэхөөрөөшье hалхилна гээшэ гү даа, — гэжэ hамганиинь хэлэнэ.

— hалхинай бүри шангадахаһаа урид үбһыень гаргажа, хонидоо эдеэлүүлэе. Тэрэгүй hаа, хонидто үбһэ hалхин гаргуулхагүй, —гэжэ Цыден-Дамба хэлэнэ.

Энэ үедэ хонишоной ехэ хүбүүн Ендон бодожо, нюур гараа угаана. hүүлээрнь дулаагаар хубсалжа, аягатай халуун сайгаа hоросогоожо hууxадаа:

— Баабай, үсэгэлдэр Үльдэргэ ошохоб гээ hэмнайш. Шархашни бараг болоо гү? Би моридоо уһалхамни, —гээд дэгэл, малгайгаа үмдэнэ.

— Колхозой центр гарахал болоош. Үхибүүдээ, үбгэдөө эрьежэ ерэхэш. Правленидэ ороод гарааpaй, — гэжэ hамганиинь хэлэнэ.

— Хүлни шархирхаяа болибо. Хонидто үбһэ гаргалсаад, Үльдэргэ хүрөөд ерэнэ аабзаб даа, — гэжэ гэрэй эзэн хэлэнэ.

— Хонидоо мүнөөдэр бэлшээридэ гаргахагүйбди. hалхитай. hаяар түрэжэ эхилхэнь, — гэжэ Цыренжаб нэмэбэ.

Уданшьегүй эсэгэ хүбүүн хоёр хонидоо эдеэлүүлхээ газаашаа гаранад. Цыренжаб үхибүүдээ хооллуулхаяа, гэр доторoo өөдэ татахаяа үлэнэ.

Ажалай үдэр эхилээ. Хонишо бүлын юрын лэ хүдэлмэриин үдэр. Иимэ үдэрнүүд хойно хойноhoo үнгэрөө, үнгэрхэшье.

ЦЫДЕН-ДАМБАТАН гэр бүлөөрөө хонин ажалда ябаһаар үнинэй. Тэдэнэй хонишод болоhoop аяар 15 жэл үнгэрбэ. Цыден-Дамбатан хонишон угтай зон. Тэрэнэй эхэ, эсэгэнь урдань баһал хониндо ябаhан. Мүнөө ная наһатай болоожо ябаhан Доржо үбгэн Сэндэма хүгшэн хоёр бэрхэл хонишод байhан. Тэдэнэр энэ ажалдаа хүбүүн бэри хоёроо hургаhан. Тэдэнэрээрээ хэдэн жэл соо хүдэлөө. Мүнөө пенсидэ гаранхай. Үльдэргэ нютагтаа ажаһууна. Тэдэнэр Цыден-Дамбатанайнгаа hургуулида ябадаг үхибүүдые харана. Цыден-Дамбатан юһэн үхибүүтэй. Дүрбэниинь хүбүүд, нүгөөдүүлынь басагад. Ехэ басаган Маши-Дарина медучилищи дүүргээд, Хоридо хүдэлнэ. Ендон хүбүүниинь найман класс дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр эжы, абадаа туһалжа байнхай. Хоёрдохи жэлээ хонишоноор ажаллана Дүршэнхэй. Ёһотойл хонишон болохо, ажалша хүнэй шэнжэтэй. Цыден-Дамбатанай хонишон уг үргэлжэлүүлхэ хүн. Харин Володя, Цырен-Дулма, Долгор, Базар-Ханда, Бэлигтэ табаниинь hургуулида hурана. Иимэл даа Цыден-Дамбатанай бүлэ. Зундаа бултадаа суглархадаа, нэгэ бригадын хүн зонһоо дутахагүй. Хэһэн ажалаараашье...

Цыден-Дамбатан эрхим ажалаараа «Коммунизм» колхоз, аймаг соогоо суурхаһаар үнинэй. Энэ бүлэ hүүлэй хэдэн жэлдэ түсэб, уялгануудаа ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Хонишодой энэ амжалтатай ажалынь үндэрөөр сэгнэгдэнхэй. Хоёр жэлэй саада тээ гэрэй эзэн эхэнэр, юһэн үхибүүдые үргэжэ яhо болгоhон эхэ, аймагай түрүү хонишодой нэгэн Цыренжаб Цыдыповна Цыденжапова «Хүндэлэлэй Тэмдэг» гэhэн орденоор шагнагдаа hэн. Хонишо эхэнэрэй үбсүүе «Эхын алдарай» үшөө табан медаль шэмэглэнэ.

Иимэ олон үхибүүдтэй бүлэ хайшан гэжэ ажаллахадаа, ходо амжалтатай ябана гээшэб? Хонишод ажалдаа ехэл харюусалгатайгаар хандадаг, ехээр оролдодог гээшэ. Гадна эндэхи хонишод ажахын тоосоондо орожо, ажалаа урагшатай ябуулха хэрэгтэ нэгэ алхам хэнхэй. Отарын хонишод жэл бүри үбһэ тэжээлээ өөһэдөө абадаг заншалтай. Тэдэндэ 25 гектар сабшалангай газар даалгагданхай. Хонишод энэ сабшалангаа хабартаа өөһэдөө хоёр-гурба дахин уһалдаг байна. Отарада дүрбэн унаа морид түхэреэн жэл соогоо даалгагдаа. Моридые иимэ олоор отара дээрэ байлгажа зүбөөр ашаглабал, гарза байхагүй. Цыден-Дамбатан эдэ моридоо тон зүбөөр хүдэлгэхые оролдодог.

— Отара дээрэ мори унаагаар бүтээхэ ажал захаһаа. Зундаа нэгэ морёороо хонидоо харууһалхаш. Нүгөөдэ, хоёрынь косилкада ябаха. Нэгэниинь тармуурта hуудаг. Хабартаа, үбэлдөө наг шэбхэ сабшалан дээрэ морёор гаргахада hайн. Түлеэ шэрэхэ хэрэгтэй. Эдэ бүхы ажалда трактор машина ябуулха болоо hаа, гаргашань тон ехэ байдаг, —гэжэ Цыден-Дамба Цыбикович Доржиев хөөрэдэг.

Эндэхи хонишод иигэжэ зун бүри 400—500 центнер үбһэ бэлдэдэг байна. Гадна тэдэнэр түлеэ залһаяа хабартаа отарынгаа хажуугаар отолжо хатаадаг заншалтай. Үбэл түлеэ шэрэхэ болоо hаа, гаргашань ехэ. Ойро тойрон хуурай хохюур түлеэн байхагүй. Иимэл дээрэһээнь холоhoo хуурай түлеэ тракторaар шэрэхэ бологдоно.

Отарынхид иигэжэ ажалладаг дээрэһээ жэл бүри ехэ мүнгэ алмана. Жэшээнь, эндэхи хонишод нёдондо 1000 гаран түхэриг алмаhан байна.

— Оролдожо хүдэлхэдэ олзотой даа. Ехэ мүнгэ алмаһанайнгаа түлөө 300 түхэриг мүнгэ гар дээрээ абаа hэмди. Хонин бүриһөө 4 килограмм нооhо хайшалжа, түсэбһөө гадуур нооhо тушааhанайнгаа түлөө үшөө 900 түхэригтэ хүртөөбди. Түхэреэн жэл соогоо hарадаа гурбуулан 400—450 түхэриг олонобди. Энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 96 хурьга түлжүүлжэ, нэмэлтэ түлбэри болгон 36 хурьга абаабди. Энээнэйнгээ хажуугаар үбһэ бэлдэһэнэйнгээ түлөө яһалхан ехэ мүнгэндэ хүртөөбди. Иигэжэ хүдэлхэдэ урматайшье, урагшатайшье, — гэжэ Цыренжаб Цыдыповна хөөрэнэ.

ЭНЭ ОТАРАДА 600 гаран хонин бии. Томохон отара. Хонидойнгоо хэды олоншье hаань, энэ бүлэ ажалдаа диилдэнгүй, жэл бүри амжалтаяа арьбадхана. Жэшээнь, отарынхид дүрбэн жэлэй саада тээ 100 эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга түлжүүлһэн, хонин бүриһөө 3,5 килограмм нооhо хайшалһан байбал, мүнөө жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 96 хурьга түлжүүлээ, хонин бүриһөө дүрбэн килограмм нооhо хайшалаа. Иигэжэ Цыден-Дамбатан колхозойнгоо хонишодой мүрысөө толгойлно.

Эндэхи хонишодто халан абамаар дүй дүршэл яһала бии. Тэдэнэр намар болоходо хонидойнгоо хорёо соохи хуурай хохир мори унаагаар хотондоо оруулжа, 30—40 сантиметр зузаанаар дэлгэлэ. Хохир иигэжэ дэлгэхэдэ, дулаан байдаг. Энэнь илангаяа нарай хурьгадта hайн. Хохирой норошоо hаань, хонишод 2—3 сантиметрээр хуулажа шаргада ашаад, сабшалан дээрээ ябтална. Хабар болоходо, хотон соохи хохирынь бүхыдөө сабшалан дээрэ зөөгдэшэнхэй байдаг.

Отарынхид хонидойнгоо нооhондо ехэ анхарал хандуулдаг. Тэдэнэр хонидойнгоо бэе сэбэр байлгахые оролдоно. Энэнэй тулада Цыден-Дамбатан хонидоо жэлдэнь хоёр дахин угаана. Түрүүшынхеэ июль hарын тэн хахад багаар креолинаар угаана. Хонид сентябриин эхеэр хоёрдохёо угаагдана. Хонидые иигэжэ ходо угаахада, арhаниинь сэбэр, шалза үгы болоно.

ГАЗАА шуурганa. Саһан тала дайдаар гэзэгэтэн тууггдана. Үльдэргэ тосхонһоо мори шаргатай хүн отара тээшэ табилуулна. Шаргын шааяан hалхинай эшхэрээн дундуур дуулданагүй. Энэ Цыден-Дамба хонишон гэртээ бусажа ябана. Тэрэ үхибүүдээ, эхэ эсэгээ золгоо, колхозой правленидэ орожо трактор гуйгаа. «Трактор хахад үдэр соо хүдэлнэ аабза. Үлүү ехэ гаргаша байхагүй. Зун зүбөөр лэ үбһэеэ шарга дээрэ сомоhон байнабди. Тракторта шагтагалаад лэ дүүрээ. Энэ хүйтэндэ ашааб, буулгааб гэжэ зобохогүйш», — гэжэ хонишон шэбшэнэ.

Хонишон хүлэйнгөө шархирхада, нүгөө тээшэнь тэрэнээ hэлгэжэ hууба. «Иимэ үдэр hэмнай даа. hалхитай. 42 ондо. Ленинград хотые хамгаалжа байгааб. Шинявинска үндэрые абахадаа хүлөө шархатааб...» гэжэ тэрэ үнгэрhэн жэлнүүдые ухаандаа hэргээнэ.

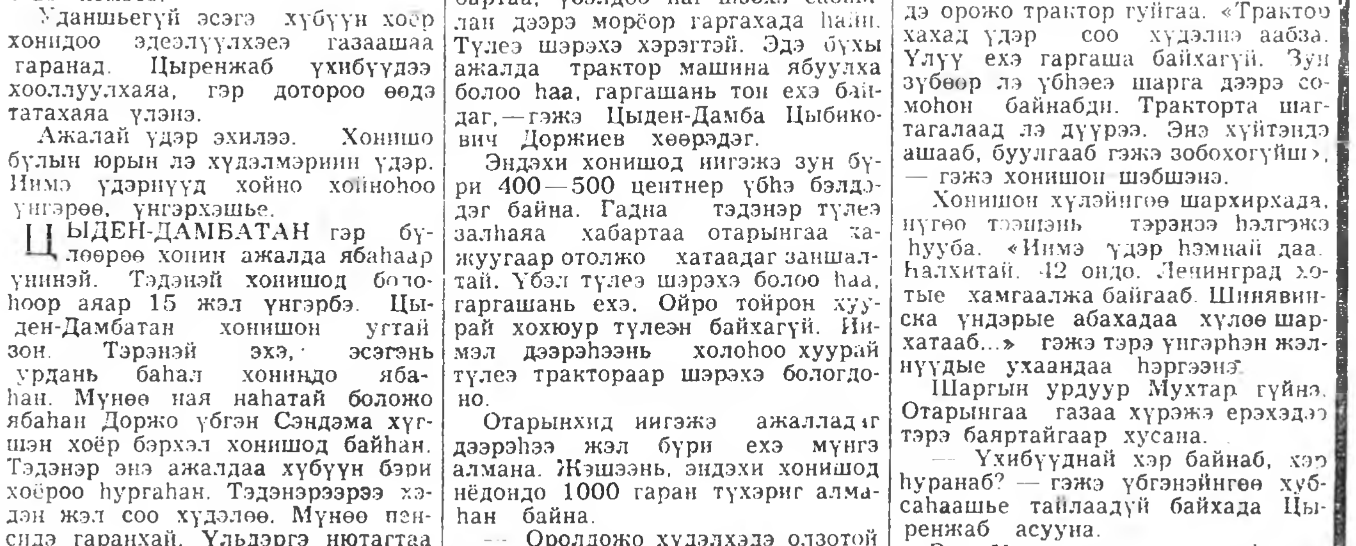
Шаргын урдуур Мухтар гүйнэ. Отарынгаа газаа хүрэжэ ерэхэдээ тэрэ баяртайгаар хусана.

— Үхибүүднай хэр байнаб, хэр hуранаб? — гэжэ үбгэнэйнгөө хубсаһаашье тайлаадүй байхада Цыренжаб асууна.

Эхэ. Үхи хүүгэдтээ ходол hанаагаа зобожо байха. Эхын энэрхы hайхан сэдьхэл энэл даа. hайхан сэдьхэл. Цыренжаб Цыдыповнагай hанаагаа зобохо. Ажалша хүнэй арюун сэдьхэл...

Г. РИНЧИНО.

Ярууна.

ТАШКЕНТЫН ОБЛАСТЬ. Кураминска хадануудтахи тоннелиин барилга дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Улаан-Үдын шэлэй завод... дэлмэришэд болон алба ха... дунда В. И. Ленинэй т... 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй... лис мүрысөөн улам эрч... байнхай. Энэ мүрысөөндэ... тэйгээр оролсоhон хүдэлм... коммунис ажалай ударник... Огарков ажалда ехэ ... туйлана. Тэрэ халаан бүри... даабарие ходоо 110 ... дүүргээр юм. Нүхэр Огарк... лэй эхинһээ түсэбөө гадуу... дүрбэлжэн метр шэл бүтэ... гаһан байна. Зураг дээрэ: Бо... ков.

Н. ЕФИМОВЭЙ ...

Өөрынгөө мэргэжэлээр омогорхоноб

ХҮДЭЛМЭРИШЭНЭЙ СОЛ...

Шэнэ шэрээр үнгэтэн яларһан хүсэтэ локомотивууд—электровоз, тепловозууд, пассажирнуудай эрилтэ дүүрэн hайнаар хангахэ түхеэрэлгэтэй вагонууд манай заводой хашаа cooһоо үдэр бүхэндэ гаража, холын аян замда мордохуулагдадаг. Заводой бүтээн гаргадаг гол продукци болохо локомотив, вагонуудһаа гадна, ондоо зүйлнүүд олоор үйлэдбэрилэгдэнэ. Жаротрубна котел, хүдөө ажахын машинануудай, локомотив, вагонуудай запасной частьнууд гэхэ мэтэ ондоо зүйлэй продукци бүтээн гаргагдана. Булад, шэрэм, үнгэтэ шудхалаа өөһэдөө хэжэ, элдэб частьнууд бүтээгдэдэг болоо.

Республикымнай промышленностиин гигант гэжэ манай заводые нэрлэдэг. Үнэхөөрөө заводнай мантан томо, олон цехүүдтэй. Шэнэ техникээр улам хангагдажа, хүгжэнги, оньһожоруулмал үйлэдбэритэй предприяти боложо байнхай. Заводой цехүүдээр ябажа үрдихээр бэшэ олон. Электромашина, дизель, гальваническа, тоолохо болоо hаа, үшөө хэдэн цехүүд hүүлэй жэлнүүдэй туршада баригдан байгуулагдаа. Заводой үйлэдбэриин үргэдэхэтэй, хүгжэхэтэй хамта шэнэ түсэб даабари үгтэдэг юм. Хуушан янзын наровоз бүтээн гаргажа, заводой хашаа cooһоо үдэшэн мордохуулhанай hүүлээр эгсэ 30 жэл үнгэрбэ. Тэрэ гэhэнһээ хойшо заводой коллектив Эхэ оронойнгоо шухала захил ходо дүүргэжэ байгаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу Ехэ дайнай жэлнүүдтэ фронтдо хэрэгтэй продукци бүтээтээ. Дайнай hүүлээр паровоз бүтээдэг, түмэр замда хэрэгтэй запасной частьнуудые бэлдэдэг болоо.

Долоон жэлнүүдэй хугасаада заводой үйлэдбэри шэнэдхэн байгуулагдаа. Продукци бүтээн гаргалгые нэгэшье үдэр зогсоонгүйгөөр үйлэдбэреэ шэнэдхэн байгуулха, цехүүдые hэльбэн заһабарилха, шэнээр бариха, тиигэжэ тепловоз, электровозуудые заһабарилжа эхилхэ даабари заводто үгтөө бэлэй. Манай коллектив урданай мэтэ шэнэ даабаряа саг болзор соонь, нэрэтэй солотойгоор дүүргэhэн байха.

Заводоо бариха, тэрэнээ үндэһөөрнь шэнэдхэн байгуулха, шэнэ түхэлэй продукци үйлэдбэрилхэ даабари хүдэлмэришэдэй хүсэ шадал, эдэбхи зориг гаргаһанай ашаар дүүргэгдээ. Буряадай республикада локомотив-вагон заһабарилгын завод (урдань паровоз-вагон заһабарилгын гэжэ нэрлэдэг hэн) бариха гэһэн партиин, правительствын шиидхэбэри ехэ удха шанартай байба. Промышленностиин нэгэшье томо предприятигүй, машина, техникын хэрэглэгдэдэггүй газарта томо завод бодхожо эхилhэн ушар хадаа республикын ажахы хүгжөөхэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэhэн байна.

Эхэ ороноймнай ударна барилгануудай нэгэн гэжэ соносхогдоһон заводой барилгада хүдөө тосхонуудhаа ерэhэн буряадууд хабаадалсаа. Промышленностиин түбэй предприятинуудай хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэд, мэргэжэлтэд завод бодхолсоhон, түрүүшын продукци бүтээхэ хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулалсаhан юм. Тэдэнэр өөһэдынгөө мэргэжэлдэ буряадай хүбүүд, басагадые hургаhан, хэрэгтэй үе соонь туһалhан байна.

Манай завод барижа эхилхэтэй хамта республикын хүдэлмэришэн анги, национальна кадрнууд хүмүүжэн ургаа. Хүдэлмэришэн ангиин дундаһаа техническэ интеллигенци урган гараа. Заводнай республикын промышленностиин гигант болохоhoo гадна, хүдэлмэришэн анги, национальна кадрнуудые хүмүүжүүлгын гүсэхай hургуули болоhон байна. Хүдэлмэришэнэй мэргэжэлэй түрүүшын hургаал эндэ абаhан гү, али промышленна ажалай «амта» түрүүшынхеэ эндэ танихан нүхэд олон юм. Заводой хүдэлмэришэн ангиин дундаһаа национальна кадрнууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд урган гараа. Республикын олон тоото ондоо промышленна предприятинуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд эндэ урдань хүдэлжэ, мэргэжэлтэй болоhон байха. Мүн партийна, совет хүтэлбэрилэгшэдэй зариманиинь манай заводой хүдэлмэришэд байhан, ажаллажа байгаад hуража гараад, дээдэ органуудта дэбжүүлэгдээ.

Эртэ үглөөгүүр, үдэшэ оройшье заводой проходнойhoo хүдэлмэришэд орожо, гаража байдаг. Ажалай вахтада жагсаад, ехэ юумэ хэһэн зарим нүхэд яаралтайгаар гэшхэлхэ. Үдэшын hургуули, техникумдэ ошохоёо гү, али ниитын уялга дүүргэхэеэ яараашад олон юм. Наһажаал болоhон нүхэд hониин юумэ тухай хөөрэлдэн, hанал бодолоо андалдан даруугаар гэшхэлхэ. Залуушье, наһатайшье хүдэлмэришэд гар гараа барилсан ажалдаа тэбдэдэг, үдэшэниинь гэр гэртээ бусадаг. Заводой цехүүдтэ орохо үүжам аллейн хоёр хажуута манай коллективэй түрүүшүүлэй, алдар суутай хүдэлмэришэдэй фото-зурагууд үлгөөтэй. Хүдэлмэришэдэй олоороо hубарилдан орохо, гарахые харахадаашье, түрүүшүүлэй аллейн хажуугаар ябахадаашье минии зүрхэн омог баяраар халидаг.

Өөһэдынгөө хуби заяанай эзэд, ниитын баялигуудые арьбадхадаг минии нүхэд—хүдэлмэришэн анги. Тэдэнэй гараар бүтээгдэhэн локомотив, вагонууд Эхэ ороноймнай тала дайдаар, томо городуудай хажуугаар зурыhан түмэр замаар шуумайн табилуулна. Ажал хэрэгээрээ алдаршаhан заводой хүдэлмэришэн анги. Тэдэнэр хооhон тала газарта мантан томо завод бодхоогоо. Тэдэнэй мүнөө бүтээн гаргадаг продукци Эхэ ороноймнай алишье зүг тээшэ ябуулагдана.

Ажал хүниие алдаршуулна. Манай коллектив хэһэн ажалаараа алдар суутай болонхой. Эхэ оронойнгоо эгээл дээдэ хайра—Ленинэй ордендо хүртэнхэй. Нэрэ солотой ажалай түрүүшүүлые тоолоожо барахаар бэшэ. Социалис Ажалай Герой Петр Петрович Милин хүсэ шадалаа түрэл заводтоо зорюулан, олон залуушуулые дүй дүршэлдөө hургаа. Фрезеровщик Марк Александрович Чернышов СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар хэдэн дахин hунгагдажа, гүрэн түрын удха шанартай асуудал шиидхэлсэжэ байгаа.

Борис Захарович Поздеев токарь мэргэжэлтэй. Тэрэ ямаршье инженерһээ дутуугүй үйлэдбэреэ шудаланхай юм. Уралан нарижуулгын дуралхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, хүдэлмэришэдэй ажал хүнгэн болгохо, бүтээсыень дээшэлүүлхэ асуудал шиидхэлсээ. Комсомолой путевкоор 30-аад онуудта манай эндэ ерэhэн. Мүнөө РСФСР-эй габьяата уралан нарижуулагша, СССР-эй Верховно Соведэй депутат юм. Нүхэд А. А. Голиков, А. И. Лобынцев юрын хүдэлмэришэнөөр ажаллажа эхилээ. Эрдэм мэргэжэлээ ходо дээшэлүүлжэ, томо цехүүдэй хүтэлбэрилэгшэд болотороо ургаа.

Урдань мал үсхэбэрилдэг, нүүдэл байдалтай буряад арадай хүбүүд, басагад завод барилсажа, хүдэлмэришэнэй мэргэжэл шудалжа эхилhэн юм. Гэр бүлөөрөө, эсэгэ хүбүүтэйгээ заводто ажаллажа байгаашад олон. Тэдэнэр бултэ хүдэлмэришэн ангиин ёһо заншал батадхажа, залуу үетэндэ дамжуулан үтэнэ.

Түрэл заводойм хүдэлмэришэд олон мэргэжэлтэй, бэлиг шадабаритай. Локомотивуудай оньhон частьнуудые, электрын хүсөөр хүдэлдэг детальнуудые өөһэдөө бүтээдэг, тааруулан хабсаргадаг. Фрезеровщик, токарь, үрэмдэгшэ, слесарь. Үнинэй мэдээжэ б... үгэнүүд. Харин мүнөө иим... гэжэлтэй хүдэлмэришэдые ... най хүдэлмэришэдтэй сасу... бэшэ. Оньhон техникэ h... шудалhан, мэдэлдээ абаhа... дэлмэришэн анги ходо hура... эрдэм мэргэжэлээ дээшэл... байна. Ондоо аргагүй ... хой. Ажабайдалнай хубилха... най урда шэнэ эрилтэ таб...

Тепловоз, электровоз за... рилха даабариин абтахада, ... дээ hэльбэн заһабарилхатай... та хүдэлмэришэд шэнэ, ... мэргэжэл шудалжа гараа. ... ниинь ондоо заводуудта дүй... шэлөө дээшэлүүлээ, зарим... тусхай курсада hуралсаа. ... даа шахуу hураhан байха. ... лоймнай хүдэлмэришэд өөһэд... мэргэжэлээр омогорходог. ... омогорходогби. Манай гараар... тээгдэhэн хүсэ ехэтэй локо... вууд арадай ажахыда ш... үүргэ дүүргэнэ. Түмэр зам... ороноймнай гол hудаһанай...

Би, юрын буряад бүлы... бүүн, 1942 ондо заводто а... жа эхилээ hэм. Түмэр замай... лищида электрик мэргэ... болоо hэм. Энэ мэргэжэлээ... то нарижуулан, дүй дүр... болооб. Армида алба хэһэнэй... лээр заводтоо бусажа ерээ... гон хабсаралгын цехэй ал... слесареэр ажаллааб. Ажа... байгаад, арбан класс ... hэм. 1959 ондо намда Со... Ажалай Геройн нэрэ зэргэ ... доо. Үдэшын техникум дү... нэй hүүлээр мастераар, эл... слесарьнуудай бригадираар, ... хэй начальнигай орлогшоор ... лааб.

Минии нүхэд—хэдэн м... хүдэлмэришэдтэй хамта б... хүмүүжэhэн, болбосорhон ... Республикынгаа коммунист... этигэл найдабарида хүртэжэ... тиин XXII-дохи съездын ... даар hунгагдаа hэм. Юрын ... хүнэй ажалые хүдэлмэ... арад зомни үндэрөөр сэгнэ...

Хүдэлмэришэн анги общ... түрүү отряд мүн. Түрүү... сурталтай совет хүдэлмэ... анги Эхэ ороноо алдарш... ябана. Общесгвын бүхы ... хүдэлмэришэн ангиин, ... ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй, ... дэмтэдэй эбтэй эетэй, хани ... саата ажалаар арьбадха... байна. Өөһэдынгөө нүхэд м... дэлмэришэн мэргэжэлээр о... ходот, баясадагби. Манай з... коллектив ажал хэрэгээрээ ... мэришэн нэрэ солоёо дуу... ябана.

А. ОШИРО...

Социалис Ажалай Геро...

ЭРДЭМ, ТЕХНИКЫН ҺОНИН

ХАМАГЫЕ ХАРАДАГ «НЮДЭН»

Сумгандай мэргэжэлтэд иимэ «нюдэ» ухаалан зохёо-. Энэнь продуктын шанар угаа тодоор элирүүлхэ тус-р түхеэрэлгэтэй «ИФО—453» гэжэ прибор. Продук-шанарай нормоhоо ондоо дээшээ гү, али доошоо hаа hаань, приборой оньhон түхеэрэлгэнүүд аалида-гү, али хүдэлхэеэ болидог юм. Иимэ фотометр нефть наржуулдаг, нефтехимическэ ба бусад hалбаринууд-хэрэглэгдэхэ.

ПЕРЛИДЭЭР ХЭГДЭҺЭН ХРУСТАЛЬ

сталь, томо болгодог сон-лэлнүүдые, амhарта хэжэ бо-лохо «каназит» гэжэ хямда сэнгэй эдлэл перлидээр бүтээгдээ.

ШЭНЭ АППАРАТУРА

Шэнэ аппаратура түрүүшынхеэ хэрэглэhэн телефонно лини ма-рон дотор ашаглалгада оруулагдаба. Вильнюс хотые «Майшога-гэжэ совхозой тосхонтой холбоо. Полупроводнигай иимэ аппа-ра нэгэн доро 12 хүнэй хөөрэлдэхэ арга олгоо. Литвагай хэл-холбоошод хүдөө нютагуудта телефонно лини татахадаа, шэнэ ратура үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ хараалаанхай.

ПЛАСТМАССААР БҮТЭЭГДЭҺЭН АВТОБУС

ГЭ. Автобус бүтээдэг за-турпалгын цехhээ пласт-ар хэгдэhэн кузовтай тү-ын автобус гараба. Тэрэ-нэй шэгнүүр мүнөөнэй автобу-суудhаа 200 килограммаар хүн-гэн байха. Пластмассаар хэгдэ-hэн кузовынь абяа шэмээ бага болгодог юм.

ЭЛЕКТРОННО ГЕОЛОГ

Газар малтажа гаргаhан рудагай шанар элирүүлхын тула тэ-иие лабораторидо эльгээдэг байгаа. Геологууд шэнжэлжэл үзэhэ-hүүлдэ рудагай шанар годорхойлхо аргатай болодог hэн. Харин мүнөө багахан сорго шэнги юумэн үрэмдэмэл газар руу-а. Тэрээнhээнь утаhа шэжэмүүд багахан прибортой холбогдо-Тусхай стрелкэнүүдэй хүдэлсөөр рудагай баян гү, али багтайнь рхойлогдодог.

Энэ прибор транзисторнууд дээрэ тодхогдоhон, гурба хахад кило-м шэгнүүртэй.

Лазарь ЛИФШИЦ, инженер (АПН).

ШУЛУУНАЙ ХАГ ПАРИЖ ЭЛЬГЭЭГДЭБЭ

гэхэн, ногообтор боро үнгэ-тонно шулуунай хаг ашаүүлшын вагонуудые Куба-кооператорнууд Франциин мерна фермэнүүдтэ эль-Кавказай дуб модо hзеы р оройhон хүбхые Кавка-м хада уулын хойто хор-түүдэг.

казай шулуунай хаг Совет иин промышленностьда үр-хэрэглэгдэдэг экстракт ша-наржуулдаг зүйл духиин үнэрые гарасагүй болгоходо тон шухала юм. Франциин парфюмернууд, шанар hайнтай эм дом энэ хагаар буйлуулдаг Венгриин фармацевтнүүд «дубай хаг хүбхэ» ходо худалдажа абадаг болонхой.

Кубаниин «Элитэ» гэжэ совхоз энэ үнэтэ хаг хүбхые тусгаар плантацинууд дээрэ ургуулна.

Юрий ЗЕНЮК,
АПН-эй корр.

ЛАБОРАТОРИ СООҺОО РУДА АБТАНА

Арменийн Наукануудай академиин Геологиин эрдэм анай институдай агаарай ехэ температура ба дарасын ораторн соо руда бии болгохо орёо хүдэлмэри хэг-э.

Удааруулгын (сопротивлениин) пеэшэн соо хэгдэhэн аар автоклавууд компрессорэй гү, али насосуудай аламжаар ехэ температура ба дараса бии болгогдо-. Электрическэ автомат түхеэрэлгэнүүдые хүдэлгэн, э параметрнүүдые тааруулдаг.

(ТАСС-ай корр).

БУУЛИНАЙ ДҮРБЭДЭХИ РОСТЬ БИИ ГҮ?

Замбуулинай гурбан скорость тухай уншагшаднай лаhан байха. Газарые тойрохо совет хэмэл одые 57 ондо дэгдээхэдээ түрүүшын хаалта дабагдажа, замулинай нэгэдэхи скорость туйлагдаhан байгаа. Хэмэл анетые 1959 оной эхеэр түрүүшынхеэ замбуулинай ида гаргахадаа замбуулинай хоёрдохи скорость туйгдаhан юм. Наранай аймагай хилэhээ ракетын гаража юходо, замбуулинай гурбадахи скорость туйлаха — смонавтикын удаадахи зорилго мүн. Замбуулинай рбэдэхи скорость гэжэ бии гү? Хэблэлэй hонинной ентствын гүйлтаар, Астронавтикын талаар уласхоодын шангуудай лауреат, РСФСР-эй эрдэм ба техниин габьяата ажал ябуулагша, техническэ эрдэмэй док-р **Ари ШТЕРНФЕЛЬД** энэ асуудалда харюусахань.

улинай дүрбэдэхи скорость и юумэл даа. Харин энээн итературада (тэрэ тоодо юуншье хэлэгдэдэггүй шарые тойрон, Газар худаэ дэгдэн ниидэдэг бодосой а скоростиие замбуулинай скорость гэжэ нэрлэдэг hанулха хүсэлэнгэйб. секундын 7,91 километртэй . Газарай татасаhаа бодо-жа, замбуулинай дайда идэлгэ хангаха скоростиие инай хоёрдохи скорость эдэг. Газарай нюруу дээ-ь секундын 11,2 километр-ын юм.

е замбуулинай хоёрдохи ой бодос имагтал Газасын хүсэндэ баригдадаг Газарта hөөргөө бусалта-дэгдэн арилха hэн. Үнэн-бодосто Наранай татасын үлөөлдэг. Ракетэ замбуу-гурбадахи скоростиие (се-16,7 километр хүрhан) ада, гансашье Газарай тасэнүүдhээ hалаха бэшэ, ранай татасые булижа, аймагhаа холодон арилай болохо. Гэтэр ракетын нь шэглэл Газарай На-охо замтай лаб тудалда-. Тиимэ ракетын дабша-ай тэг дунда фокустэй н hалаа шэнги байха. Тэгаар, рельсээр дабшаhан энгеэр, ракетэ аалиханаар ошожо, Наранай аймагhаа байна. Харин Газарые замда нэгэ хэдыхэн элтэгыгээр замбуулинай гурбадахи скоростьтой-бшаа hаань яахаб? Энэ ушарта ракетэ Нарые тойрожо ехээр гонзод гэhэн замаар (эллипсээр) Газарые оло дахин эрьежэ гариха. Газарые тойрохо замда ямар градусаар табигдаhанhаа болохо, энэ эллипсын эгээн бага зайнь ондо ондоо хэмжээнэй байжа болохо. Манай планетын замда тудахаар ракетын hөөргөө сэхэ ниидэхэдэнь, эгээн ойртоходоо 30,9 миллион километртэ хүрэхэ, мүн тиимэ ракетые Наранда ойртуулха арга боломжо энээгээр дүүрэхэ.

Наранда бүри ойро болотор ошохын тула ракетын ниидэлгын замые хубилгангүйгөөр, замбуулинай гурбадахи скоростиие бүри түргэдхэхэ, хурдадхаха хэрэгтэй. Наранай аймагай планетэдэ гү, али Наранай түбтэ хүрэхын тула (ракетын шэгнүүр хараадаа абангүйгөөр) замбуулинай дүрбэдэхи (секундын 31 километр) скоростьдо орохо ёhотойбди.

Иимэ скоростёор ракетэ ниидэхэдээ, манай планетын татасаhаа түргэнөөр сүлөөлэгдэжэ, Газарай татасын нүлөөе мэдэгдэхэгүй болтор холо ошоhон хойноо секундын 29 километр скоростьтойгоо ниидэжэ үргэлжэлхэ. Энэ скорость Газарай Нарые тойрожо ябаха замда hөөргөө бусаха шэглэлтэй байха, тиимэhээ ракетэ замбуулинай дайдада хүдэлэнгүй зогсожо байhанаа Наран дээрэ сэб сэхэ унаха юм. Тиигэжэ Газарhаа замбуулинай гурбадахи скоростёор ниидэн гаридаг ракетэнүүдэй тиимэ юумэ хэжэ шадахагүй байхадань, дүрбэдэхи скоростёор ниидэhэн ракетэ Наран шадархи ямаршье дайдада хүрэжэ шадаха байна бшуу. (АПН).

Валя Говорушина Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадай барилгада Бэшүүрэй аймагhаа ерэhэн юм. Ажалдаа оролдосотойгоор хандажа, үдэр бүринигөө даабарине 160 — 180 процент дүүргэнэ. Зураг дээрэ: В. Говорушина.

Н. БУХОЛЬЦЕВАЙ фото.

БАЙГАЛ ТУХАЙ БЭШЭЭ ҺЭН...

Элитэ совет уран зохёолшо Федор Васильевич Гладков Байгалай үмэнэхи нютагуудта зүрхэ сэдьхэлhээ дурланги байhан юм. Энэнь өөрын шалтагаантай. Федор Васильевич 19-тэй залуухан хүбүүн ябахадаа, иишэ ерэжэ багшалhан түүхэтэй. Тинхэдээ тэрэ үеын байдал харуулhан рассказуудые яhала олоор бэшэhэн байна. Зүгөөр тэдэнэй ехэнхинь хэблэгдэнгүй үлэhэн, ехэ бэшэгынь үгы болошонхой. Бүри hүүлдэ Федор Васильевич тэрэ үедэ бэшэhэн рассказуудаа дахин hэргээн бэшэхые шухалада тоолодог hэн. «Уран зохёолдо харуулагдаагүй шахуу тэрэ үеын онсо эрхэ байдалда манай яажа ажаhууhан, тэмсэhые залуушуул мэдэхэ зэргэтэй»,—гэжэ тэрэ бэшээ бэлэй. Тиигээд гурбан рассказай удха хэлэжэ үгэhэн юм. Эдэнь өөрынь ажабайдалhаа абтаhан байгаа.

1958 оной ноябрьда больницада ороходоо, «Янгинама хүйтэн hүни» гэжэ рассказаа тэндэ hэргээн бэшэхэ гэжэ hанаhан аад, тэрэнээ хүсэд бэшэжэ үрдингүй, 1958 оной декабриин 9-дэ наhа бараhан байна. Тэрэ гэhээр арбан жэл үнгэрбэ.

Уран зохёолшо эдир залуудаа Байгал далайгаар аяншалхые хүсэдэг hэн. Харин тэрэнэйнь бэелүүлэгдэнгүй үлэhэниинь халагламаар.

Уран зохёолшын дурасхаалда «Янгинама хүйтэн hүни» гэжэ дүүргэгдээгүй рассказhаань Байгалые харуулhан хубииень доро толилбобди.

Таагдашагүй, хүлеэгдэшэгүй юумэнүүдээр олон үльгэрэй hайхан орон шэнгеэр Байгалда дурладагби. Үбэлдөөшье, зундаашье тэрэнэй ямар байдагые мэдэхэб: июлиин аадма халуундашье, үбэлэй шэмэрүүн хүйтэндэшье жэл бүри иишэ ерэгшэ hэм. Тэрэнэй юрын нуур шэнги байхыень хэзээдэшье хараагүйб: таhалгаряагүй хүдэлжэ байдаг, шадитэ, амиды юумэдэл намда үзэгдэгшэ. Зундаа наранда ялагашан, эрье шадарай орьё торьё хабсагайнуудта эрбэлзэhэн туяань сэсаргаша hэн. Харин hалхи шуурганай үедэ томо долгинууд шулуун хадануудай орой дээгүүр сэсэрэн, үүлэн болоод дэгдэгшэ hэн.

Үбэлдөө Байгал сажан зузаан, гэрэлтэ сэбэр мүльhөөр хушагдан, таагдашагүй, оёоргүй юм шэнги, ган забhар оложо ургаhан ганса нэгэ нарhатай хабсагайнуудта туласа заха хизааргүй мэтэ саhа мүльhөөр хушагдаhан нюруугаараа нэмжынэ. Энэ заха хизааргүй дайдада ямар нэгэ hүйт hандарал болоhон мэтэ, мүльhэн даха хэдэрhэн мантан томо амитан шэнгеэр hалганан хүдэлжэ, тэнгэриин дуун мэтэ абяан агаар доhолгобо. Энэ хүнхинөөн Байгалай дуулим дайдаар зэдэлжэ, хада уулын оройгоор замхана. Хүлэйм хажуугаар мүльhэн хаха гантажа, забhарынь аргаахаhаар ехэ болоhоор болоно. Эрмэгтэhэн шэлдэл ханануудынь бэе бэеhээ холодон урдаад, оёоргүй хара хүхэ сээл мушхарна. Энэ ган мүльhые хэдэн тээшэнь хахалжа, зуруул hубагуудые гаргана. Шаргын харгы таhаржа, амаа татуулхаа болиhон морид ашаатай зандла хумхаарhан юумэдэл гүйлгэн, харьялан байhан забhар дээгүүр харайлдан гарана.

Би мүнөөшье вагоной сонхоор эдэ гангуудай сараа харанаб: нэгэ зариманнуудынь ниилэжэ, нариихан зурлаа хүйтөөр уняартаhан дайда руу hунан ошоно, нүгөөдүүлынь үhаар мэлмэржэ, хоёр тээшээ халин, гансата зарсаха. Үбэлдөө Байгал далай амиды юм шэнги сэбэр агаараар амилан, оёоргүй гүнзэгыhөө уурал гаргахын тула хуягаа hэгсэрэн хахална.

Байгалые тэрэ хэбээрнь харуулhан нэгэшье зураг hанагүйб. Тэрэниие уруу дуруу, шэрүүн хүйтэн, хубилсагүй шэнгеэр зураглан харуулдаг. Үнэн дээрээ тиимэ бэшэ. Зундаа Байгал наранай туяада умбажа, ошо сасан ялабхижа байдаг: залуу, hүртэй ха юм даа. Эрье шадарайнь газарнуудта шэмэтэй hайхан ногоон ургажа, сахилза түрүүтэй үнгын сэсэг hалбаржа, тэрэнтитэ залуухан ой нэмжээржэ байдаг. Элдэб гол горход шэнхинэмэ дуутайгаар урдажа ородог. Байгал ходоо аймшагтай шэрүүн бэшэ. Имагтал намарай hалхи шуурганай үедэ залуу баатартал hүрэотэй байдаг. Тиихэдээ далай шэнги хүүежэ, угаа ехэ ногоон долгинууд сагаалхин гараhан хөөhыень шууурган халман абажа, саhа бордоhонтой холисолдуулан, хадата эрьенүүд болон жалганнуудта абаашана. Тиихэдэнь долгид өөдөө дүүлин, хабсагайе уhанай сэсэрдэhээр, ураалаар шабха...

А. СОДНОМОВ
оршуулба.

УНШАГШАД ОЛОН

Манай округой аймагуудта хүүгэдэй зургаан библиотекэ бии. Эгээл олон уншагшадтай, эгээл баян гэрнүүд гээшэ ха юм.

Жэшээнь, Нухэт тосхондохи иимэ библиотекын залынь тон багахан. Теэд библиотекые даагша Вера Григорьевна Прокопьева өөрынгөө туhалагшадтай тон hонирхолтойгоор хүдэлмэрээ табинхай. Нютагай hургуулиин классууд тудтудтаа өөрын үдэртэй. Уншагшадынь олон.

Үхибүүд ном уншахаhаа гадна, номуудай шэнжэлэл хэхэ дадалтай болодог. Уншагшадай конференци үнгэргэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Мүнөө В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаhан уншалганууд, хөөрөөнүүд, выставкэнүүд эмхидхэгдэнэ.

Усть-Ордын округой түб hуурина хүүгэдэй библиотекэдэ 35 мянган ном бии. Эндэ уншагшадай зал яhала таатай зохид. Иишэ ерэhэн үхибүүд ехэл урматай бусадаг. Хүгжэмдэ дуратайшуул эндэ пианино дээрэ нэгэ хэды юумэ гүйсэдхэнэ.

Библиотекэдэ саг үргэлжэ уншагшадтай уулзалганууд үнгэржэ байдаг. Байгша ондо «В. И. Ленин зуралгын искусствада», «Хүгжэм Ульяновтанай бүлэдэ» гэhэн уулзалга үдэшэнүүд hонирхолтойгоор үнгэргэгдөө.

ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойдо зорюулан, библиотекэдэ олон уулзалганууд болоо hэн. «Сибириин комсомолой түүхэ» гэhэн темээр болоhон уулзалгада хуушанай комсомолшууд үгэ хэлээ. Жэшээнь, Мария Матвеевна Миронова, хорёод онуудай комсомолка мүнөөнэй залуушуулые халуунаар амаршалжа, hайхан юрөөл хэлээ.

Нигэжэ округой хүүгэдэй библиотекэнүүд хүмүүжүүлгын залиршагүй гуламта боложо шадаа. Тиимэл хадань, тэдэнэй байшангууд соо үхибүүдэй абяан таhалданагүй.

И. МУРУЕВА.
Усть-Орда.

„БУРЯАД ҮНЭНДЭ“ БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

«ҺАНАҺААРНАЙ БОЛОНОГҮЙ»

Иимэ гаршагтай статья манай газетын октябриин 10-най номерто толилогдоhон юм. Статья соо «Гагаринай нэрэмжэтэ гудамжадахи «Огонёк» гэжэ ательегэй оёдолшод: «Бидэ өөhэдынгөөл материалаар хубсаhанай захил абадагбди» гэжэ харюусадаг. Мүн «Одон», ажалшадай ажаhуудалай эрилтэ хангадаг комбинадай бусад ателье, мастерскойнуудта ороходо, баhал имэрхүү харюу абтаа гэжэ хэлэгдэhэн байгаа.

Статья соо хэлэгдэhэн баримтанууд зүб байба. Зарим ателье, мастерскойнууд октябрь hарада ехэ захилтай байhандаа саг зуура захил абахаяа болиhон юм. Мүнөө үедэ hарадаа хоёр удаа захил абтадаг болобо гэжэ ажалшадай ажаhуудалай эрилтэ хангадаг министерствын главна инженер Григорьев манай редакцида харюусаба.

ДУРА ЗОРГООРОО ААШАЛАГШАД

Хэнэйшье мэдэhээр Улаан-Үдэ хотын дэлгүүр дээрэ хүдөөгэй ажалшад олооро ерэжэ, хартаабха, овощ, мяха, hү, зүгын тоhо наймаалдаг гээшэ. Мүн оронойманай урда область, хизаарнуудай ажалшад яблока, виноград болон бусад жэмэсүүдые асаржа, олон тоото ажалшадые амтата эдеэнтэйгээ танилсуулжа байдаг. Зүгөөр hүүлэй үедэ энэ дэлгүүр дээрэ жэмэсэй архиин наймаалагдадаг болохоhоо хойшо архида дуратайшуулай иишэ hүндэлхэнь бүри олошороо. Архида дуратайшуул амаараа гаратар архи ууханъ багадаад, аманда орошогүй элдэб янзын үгэнүүдээр хараал шэрээл, хэрүүл, наншалдаа татадаг болоhон.

Бүри эртүүр, хабар болохоhоо урид Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдком шиидхэбэри гаргахадаа, архи наймаалха гэhэн пункт хараалаагүй юм. Тиигээшье hаань, горсоведэй худалдаа наймаанай таhагые даагша М. Т. Терещенко, колхозно дэлгүүрэй директор З. Т. Филимонов гэгшэд өөhэдынгөө шиидхэбэри гаргажа, Грузи, Армени, Азербайджанhаа ерэhэн наймаашадта тусхай киоскнуудые нээжэ үгөөд, улаан архи дуран соонь наймаалуулжа эхилhэн юм. Тэрэ гэhэнhээ уламжалан улаан архи гээшэ хэдэн киоскнуудта hуулга hабаараа асарагдажа, архи гудамхидагшадай «талаан» болоhон. Энээнhээ уламжалан дэлгүүртэ ерэhэн хүн зон өөhэдынгөө зэбүүрхэл мэдүүлжэ, гомдол, мэдүүлгэ Советскэ райгүйсэдкомдо барижа эхилhэн юм. Гайк Аветисян өөрынгөө хүбүүнтэй 1967 онhоо эхилжэ энэ дэлгүүрhээ гарахаяа болиhон. Ушарынь хэлэхэдэ, архида дуратайшуулые мэхэлжэ, бэлэн мүнгөөр мүнгэ олохын арга бэдэрhэн эдэнэр архи соогоо уhа хэжэ байгаад аашалалдаhан ушар бии. Эдэнэр асарhан архиингаа дууhашахадань, түргэн саг соо гэртээ харижа ерэхэдээ, хэдэн боошхоор архи асаранхай, мүнөөхил дэлгүүртээ ерэшэhэн байлаг.

Горсовет ажалшадай гүйлтэ, эрилтэ хүсэлдүүлэн, июниин 26-най шиидхэбэреэр колхозно дэлгүүр дээрэ улаан архи наймаалхагүй гэhэн байгаа. Тиигээшье hаань, нүхэд Терещенко Филимонов хоёр өөhэдынгөө дура зоргоор аашалжа, дурсагдагша шиидхэбэри хүсэндэнь оруулангүй орхижорхёо бшуу. Сентябриин 15-най үдэр хотын худалдаа наймаанай таhагай инспектор Чернова хоёрдохёо Улаан-Үдэ ерэhэн Калмашалидзе гэгшэдэ тусхай үнэмшэлгэ үгэжэрхёо. Тус үнэмшэлгэ соонь дэлгүүр дээрэ архи наймаалха эрхэтэй гэнхэй.

Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдхэхэ комитет зоргоороо аашалhан Терещенко, Филимонов, Чернова гэгшэдтэ өөрынгөө баталан абаhан шиидхэбэри дүүргүүлхэ ёhотой бэшэ гү?

Д. КОЛМАКОВ.

Зохёолнуудаа В. И. Лениндэ зорюулна

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой уран зохёолшод, поэдүүд эрхим зохёолнуудаа В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо зорюулна гэжэ МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ.

В. И. Ленин тухай арадай аман үгын гайхамшаг зохёолнууд Монголой Арадай Республикада найруулагданхай. В. И. Ленин тухай зохёолнуудта онсо анхаралаа хандуулаагүй зохёолшо Монголдо байхагүй.

Тэдэнэй дундаhаа Гүрэнэй шангай лауреат, поэт Ц. Гайтавын «Ленин бидэнтэй сугтаа» гэhэн поэмэ, уран зохёолшо Ц. Дамдинсүрэнэй «Ленинэй музей соо» гэhэн поэмэ, В. И. Ленинтэй уулзаhан үнинэй уран зохёолшо С. Буяннэмэхын «Мартагдашагүй уулзалга» гэhэн очерк болон бусад зохёолнуудые он со тэмдэглэмээр.

Эзэрхэг түримхэйшүүл зада сохюулна

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүд Тхузаумот провинцида ноябриин hүүл багаар Америкын ба тэрэнэй туhамаршадай 300 солдат ба офицерые алаа, шархатуулаа. Урда Вьетнамай патриодууд дайсанай 28 танк ба бронетранспортёр, дүрбэн вертолёт мүн лэ бута сохёо гэжэ ВИА агентство мэдээсэнэ.

Американ сэрэгшэдэй гэмтэ ябуулганууд

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай Куангнам провинциин эгээлэй хүнүүдтэ эсэргүүгээр американ эзэрхэг түримхэйшүүлэй ба Сайгоной туhамаршадай ябуулдаг зэрлиг муухай гэмтэ хэрэгүүд тушаа Ханойн «Нян Зян» гэжэ газетэ бэшэнэ.

ВИА агентствын дамжуулhан газетын мэдээсэл соо американ ба сайгон сэрэгшэдэй энэ провинцида ноябриин 7-hоо 17 хүрэтэр хэhэн шаана. «хэhээхы ябуулгануудhаа» уламжалан Биньдао тосхондо 190 эгээлэй хүн, Биньдыонг тосхондо 41 хүн алуулаа. Хүдөө нютагуудай хүн зоной 800 гэр байра галдагдаа. Фуфонг гэжэ тосхондо нэгэ үдэрэй турша соо 35 хүн алуулаа, мүн олон хүн шархатаа.

Американ сэрэгшэдэй ба тэрэнэй туhамаршадай эдэ шэнэ гэмтэ ябуулгануудые газетэ эрид шууд буруушаана.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

ХИЛЫН ГААНАҺАА

ИТАЛИИН ШЭНЭ ПРАВИТЕЛЬСТВО

РИМ. (ТАСС). Гурбан неделиин туршада правительствын урагшагүйдэлгэдэ ороhоной hүүлээр Италиин шэнэ кабинет эмхидхэгдэн байгуулагдаба. Шэнэ правительствые байгуулха даабари абаhан Христианско-демократическа партиин политическэ секретарь М. Румор республикын президент Дж. Сарагадта ошожо, министрнүүдэй списогүүдые декабриин 12-то барюулаа. Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ М. Руморые, правительствын шэнэ гэшүүдые томилhон тухай декредтэ президенг гараа табиба.

Италиин шэнэ кабинет «зүүнэй тала баригшадай центр» гэдэг хуушан холимог правительстваhаа (христианско-демокрадууд, социалистнууд, республиканецууд) бүридөө.

Шэнэ правительствын 27 министрэй 17 тушаалые христианско-демокрадууд, 9—социалистнууд, нэгэ тушаалыень республиканец эзэлээ. Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшоор Франческо Де Мартино, гадаадын хэрэгүүдэй министрээр —Пьетро Ненни, оборонын министрээр—Луиджи Гуи, дотоодын хэрэгүүдэй—Франко Рестиво, промышленностиин ба худалдаа наймаанай —Марио Танасси, финансын министрээр—Фаусто Реале, мүнгэн hангай—Эмилио Коломбо, гадаадын худалдаа наймаанай министрээр Витторио Коломбо томилогдоо.

Японой шахтёрнуудта зорюулагдаhан уряа

ТОКИО. (ТАСС). Нүүрhэнэй промышленностиие мэдэлдээ абахын, ажаллаха арга боломжо hайжаруулхын түлөө, шахтын үйлэдбэри «уралан нарижуулха» гэдэг ушарые болюулхын, хүдэлмэришэдэй байдал hайжаруулхын, хүнүүдые хэмhээ гадуур хүдэлгэдэг ябадал, хүдэлмэришэдые ажалhаань олоор гаргаха ябадал болюулгахын түлөө забастовко эхилхэ уряатайгаар ороной бүхы шахтернуудта Японой нүүрhэнэй промышленностиин хүдэлмэришэдэй союзуудай федераци декабриин 12-то хандаа. Забастовко декабриин 16-да эхилхээр хараалагдаа. Өөрынгөө зэргэдэ 54 мянган шахтёрнуудые нэгэдхэдэг федераци энэ үдэр шахтанууд соогоо hуумал забастовко хэхые дурадхаа.

1969 оной апрельhээ эхилжэ нүүрhэнэй промышленностиие «hэргээн хүгжөөхэ» гэдэг табан жэлэй түсэб бэелүүлхэ гэhэн нүүрhэнэй шахтануудай эзэдэй ба правительствын hанаашалга Японой шахтёрнуудта хандаха шалтагаан болоо. Шахтёрнуудай профсоюзуудай федерациин сэгнэhэнэй ёhоор, тэрэ түсэб шахтануудай эзэдэй аша туhада харюусана. Тиихэдэ хүдэлмэришэдэй байдал hайжаруулха нэгэшье хэмжээн тус түсэб соонь хараалагдаагүй. Ороной нүүрhэнэй промышленностиие «уралан нарижуулга» 1960 онhоо эхилжэ эрхилэгдээд, энэ hалбарида ажалладаг 350 мянган шахтёрнуудай 230 мянганиинь промышленна ондоо предприятинуудта эльгээгдэhэн гү, али ажалhаа гаргагдаhан байна. Гэхэтэй хамта үлэгшэ 120 мянган хүдэлмэришэдэй шахта соо хэдэг ажалайнь даабари дээшэлүүлэгдэжэ, тэдэниие бүри ехээр мүлжэдэг болоо.

Шахтануудай олзые бүри ехэ болгоо гээд газар дорохи ажалай аюулгүйе хангаха эрилтэнүүдые огто сахинагүй. Ороной шахтануудта 1960 онhоо 1968 он хүрэтэр рудникуудай газ оло дахин тэhэрhэн, оло дахин хэмхэрэл болоhон байна. Миикэ гэжэ нүүрhэнэй бассейндэ болоhон усал аюулай үеэр 2000 шахуу шахтёрнууд үхэhэн ба гэмтэhэн юм. Хэблэлэй мэдээнүүдэй ёhоор, ороной элдэб шахтануудта үнгэрэгшэ жэлэй турша соо 38 мянган хүн гэмтээ. «Һэргээн бодхооххо» табан жэлэй түсэб зохёогшод шахтернуудай байдалые бүри хүндэ болгохо хүсэлэнтэй.

Федерациин уряа орон дотор үргэнөөр hайшаан дэмжэгдээ. 24 час болоод лэ бэе бэеэ бүлэг бүлэгөөрөө hэлгэжэ, болзоргүй hуумал забастовко эмхидхэхые профсоюзууд хараалаа. Нүүрhэнэй промышленностиин хүдэлмэришэдэй эрилтэнүүдые хүсэд хангатарынь забастовкоёо үргэлжэлүүлхэ зорилготой. Өөрынгөө зэргэдэ 4 миллион ажалшадые нэгэдхэhэн Японой профсоюзуудай Генеральна совет шахтёрнуудай эрилтые дэмжэлсээ.

Араб партизануудай ябуулганууд

КАИР. (ТАСС). «Национальна сүлөөрэлгэ» гэдэг Палестинскэ организациин сэрэгшэдэй hүүлэй хоёр үдэрэй ябуулгануудhаа уламжалан, Израилиин 22 солдат, офицер алуулаа гү, али шархатаа. «Аль-Гумхурия» газетын мэдээсэhэнэй ёhоор, Шоир гэжэ сэрэгэй лагериин район шадар Израилиин хэдэн автомашина ба бүхэлэгдэhэн барилганууд бута сохигдоо.

Исфаган — Иранай эгээл томо городуудай нэгэн. Зураг дээрэ: городой нэгэ хубида.

ТАСС-ай фотохронико.

Амаралтын удэрэй хуудаhан

Арадай сэсэн үгэнүүдhээ

ҺАНААМГАЙ ЭМШЭН

— Профессор залуу эмшэнhээ асууба:

— Хүндэтэ эмшэн, зэд мүнгэ залгижархиhан хүниие эмшэлхээр таниие урибалынь, та тэрэниие яажа эмшэлхэ байгаа хабта?

— Би ламыел залаха hэм!

Профессор гайхалтаяар:

— Юундэ?

— Оо, тэдэмнайл ха юм, мүнгэ хаанаhааншье абажа шададаг юмэл.

ШУХАГ БОЛОҺОН АМИТАД

Газарай гахай

Энэ хадаа эртэ урдын амитан юм. Энээнhээ ондоо нимэрхүү түхэлэй амитан мүнөө дэлхэй дээрэ олдохогүй. Тиимэhээ эрдэмтэд тэрэниие тусхай амитадай бүлэг болгон таhалдаг.

Энэ амитанай шүдэниинь юрын амитадайхидал бэшэ, харин хүндэлөөшөө хэдэн зэгоэээ аад, хүнды нүхэнүүдтэй байдаг. Шэхэнүүдынь элжэгэнэйхи шэнги, бүхы бэень шэрхэг нооhотой, түхэреэн морхогор ута хоншоортой тархитай энэ амитанай бэень гахайшуу түхэлтэй. Ушар нимэhээ тэндэхи нютагай зон сорго шүдэтэй энэ амитаниие «аардварк» гэжэ гү, али оршуулбал, газарай гахай гэжэ нэрлэдэг байна.

Газарай гахай амаhаа нарииихан хэлэ бултайлгадаг. Тэрэнь часай пружина шэнги болон, үзүүртээ бүри нарин болодог. Тэрээгээрээ шоргоолзон, термит гэхэ мэтын дуратай тэжээлээ угаа бэрхээр бэдэрэн олодог.

Газарай гахай угаа үнэршэ амитан. Тиимэhээ аяар холо байhан хорхой шумуулые үнэрөөрнь олодог хаш. Газарай гахай 2,5 метр хүрэтэр, бүришье гүнзэгы нүхэ малтажа, байра түхеэрдэг. Хараха янзада ехэл хүжүүн амиган аад, хүрзэтэй хэлэнь хүнүүдhээ түргөөр нүхэеэ малтажархидаг юм. Эмэ гахайнь нэгэл гүлгэ гаргадаг, һүни ябадаг амитан.

Баряанда байhан энэ амитан огто үдэдэггүй. Мүнөө газарай гахай гансал Африкада, Эфиопиhоо урдуур дайралдадаг юм.

Кариама

Урда Америкэдэ үзэгдэдэг шубуун. Энэ шубуунай үг гарбалынь 40 миллион гаран жэлэй урда тээ газар дээгүүр ябадаг, ниилэдгүй томо шубуун байhан юм гэхэ.

Кариама эдихэ юумэ бэдэржэ бүхэли үдэртөө гүйдэг, үдэшэ болоходо модоной шэлбүүhэнэй дунда орожо hуудаг. Энэ шубуун фрукт, гүрбэл, могой эдидэг. Кариама ехэ тулюураар ниидэдэг. Хэрбээ аюулай болоо hаа, ниидэхынгээ урид гүйдэг.

Галапагоссой мэлхэй

Номгон далайн Галапагоссой олтирогууд дээрэ угаа томо мэлхэйнүүд (черепаха) хэдэн миллион жэлэй туршада амгалан үдэжэ байдаг бэлэй. Тэдэ мэлхэйнүүдэй утань 1,8 метр болодог hэн.

Яhан хуягтай энэ амитан ямаршье аюулда орохогүй, юундэшье диилдэхэгүй зэргэтэй. Тэрэ саанаа эндэхи мэлхэйнүүд адаг 150 жэлэй туршада ажамидардаг байhан. Зүгөөр Галапагоссой мэлхэйнүүд арбан жэл соо нэгэ дахин түрэдэг байбашье hаа, ехэл үдэhэн юм.

Мэлхэйн амтатай мяхые урдань гансал эдэ олтирогуудай хүн зон эдидэг бэлэй. Харин мүнөө хэдэн зуун мэлхэйн мяхан консервэ болгогдоно. Илангаяа залуу эмэ мэлхэйн үлүүсэ хюдагдадагынь харамтай. Юундэб гэхэдэ, эмэ мэлхэйн мяхан илангаяа амтатай.

(«Работница» гэжэ журналhаа абтаба).

БУРЯАДШАЛҺАН ФИЛЬМҮҮД

Мухар-Шэбэрэй Боом тосхондохи шэнэ клуб соо энэ үдэр хүн зон хэзээ хэзээнэйхиhээ олон байба. Ехэнхидээ эндэ үбгэд, хүгшэд олоороо сугларанхай. Зал соо гэрэл унтаржа, киногой түрүүшын кадрнууд hубариба. «Тэhэрhэн тама». Ородhоо Гунга Чимитов оршуулба. Наадаха нюурнууд, буряадшалhан артистнуудай нэрэнүүд түрүүшын титрнүүд дээрэ hэхэгдэн үнгэрнэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ фашис булимтарагшадай хара тамада ороhон — пленэдэ абтаhан залуу совет сэрэгшэд манай олонациональна гүрэнэй түлөөлэгшэд.

Дайнай үеын байдалые, совет хүнэй патриотизмые харуулhан энэ «Тэhэрhэн тама» гэжэ уран hайханай фильмые харагшад аминяа татангүй hууна. Киногой hүүлдэ хонишод, hаалишад, механизаторнууд кино тухай үгэ андалдана:

— Үгы, энэ ородууд яаhан бэрхээр буряадаар хөөрэлдэнэ гээшэб! Үглөөдэр бэшэнээ харахыень эльгээхэ юм байна.

— Ехэл hонин байна даа, би нигэжэ буряадшалhан кино анха түрүүшынхеэ харабаб. Энээнhээ урид кадрай доогуурнь буряадаар бэшэhэн кино харадаг hэм.

1967 ондо партиин Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ёhоор, Зүүн-Сибириин кинохроникын филиал Улаан-Үдэдэ нээгдээ hэн. Тэрэ гэhэнhээ хойшо жэл үнгэржэ байна. Энэ үе соо арбаад гаран уран hайханай кинофильмүүд шэлэгдэжэ, киногой геройнуудай үгэ хэлэ, нааданууд буряадшалагдаhан байна. Эдэнэр ехэнхидээ сэрэгэй-патриотическа темэ, сюжедтэй фильмүүд болохо юм.

Жэшээлхэдэ, хоёр серитэй «Тэhэрhэн тама», «Зүрхэнэй нүхэр» гэхэ мэтэhээ гадна, «Сергей Лазо», «Зося», «Цыган», «Хээрын мед» гэхэшэлэн hайн hайн кинонууд буряадшалагдажа, олон болгогдоод, Буряадай кинопрокадта тушаагданхай. Тиигэжэ республикымнай зарим аймагуудаар буряадшалагдаhан кинонууд гаража, ажалшадай анхарал татаа.

Кинохроникын филиалые манай республикада нээhэн ушар республикын культурна ажабайдалда, тэрэнэй саашанхи хүгжэлтэдэ туhалха тон шухала, тон үнэтэй хэрэг болоно.

Уран hайханай фильмүүдые буряад болгохоhоо гадна, филиалай хүдэлмэрилэгшэд манай республикын культурна ажабайдалые, түрүү хүнүүдэй үдэр бүриин ажалые, манай эндэхи байгаалиин баялиг hайханиие харуулhан багахан хэhэгтэй хэдэн олон кино буулгажа, ороной экрануудта харуулhан байна. Жэшээлхэдэ, «Лхасаран Линховоин дуулана», «Л. Сахьяновагай үдэр, час, минута», «Байгал — Буряадай гэрэл», «Аянга», «Боргойн хонишон», «Буряадай мүнгэшэ дархашуул», «Баргажан» гэхэ мэтын документальна кинонууд буулгагдажа, харагшадта hайшаагдаад, зональна харалгануудта, фестивальнуудта табигдахаар зууршалагдаhан байха юм.

Киногой кадрнуудай ябажа байхада тэдэнэй хэлэhэн үгые оршуулжа, зураг дээрэнь буряадаар бэшэhэндэ орходоо, хэлэhэн үгыень дабтан, аманайнь хүдэлхые алдангүй буряадшалха гээшэ тиимэ амар хэрэг бэшэшье hаа, ашаяа харюулхаар, ажалшадые hонирхуулмаар юумэн гээшэл.

Манай совет кинематографиин гаргаhан олон тоото фильмүүдэй эгээл hайнуудыень шэлэжэ буряад болгоод, республикынгаа экрануудта, илангаяа холын аймагуудай колхоз, фермэ, бригадануудта харуулхада hонирхолтой байха гэжэ hанагдана.

Киногой хайшан гээд, ямар аргаар буряад болодог тухай тобшоор хөөрэхэдэ болоно. Киногой нэгэ частиие (кино ехэнхидээ 10-аад (часть) хубитай байдаг гээшэааб даа) хэдэн газар таhалаад, тусхай аппарадта хэжэ, экран дээрэ харуулна. Энэнь «Колец» гэжэ нэрэтэй. Тэрэнэй эрьелдэжэ, экран дээрэ харуулагдахада, хэдэн артистнууд микрофоной урда байгаад, кинодо наадаhан артистын амая хүдэлгэхэдэ hажаалдан, ролиниень наадалсана. Тэрэнэй үгэ пленко дээрэ бэшэгдэнэ. Хэдэн арбаад дахин бэшээд, тэрээн сооhоонь эгээл hайниинь режиссер шэлэжэ абана. Нэгэ уран hайханай фильм нигэжэ хахад hара шахуу саг соо бэшэгдээд Эрхүү абаашагдажа, монтаж хэгдээд, хэблэгдэхээ эльгээгдэнэ. Иигэжэ хэдэн олон артист операторнуудай үдэр, hүнигүй үсэд нэтэрүүгээр оролдоhоной ашаар кино бэлэн болоно.

Филиалда гэжэ үгтэhэн байрань артистнуудай удаан саг соо hуухын аргагүй, хэдэн дабхар гэрэй доро, шиигтэй, агаар муутай, шууяатай, бишыхан таhалга юм. Улаан-Үдын ажалшадай депутадуудай городской Соведэй гүйсэд ком нёдондо июнь hарада энэ гэртэ оруулhан байгаа.

Ерэхэ жэлдэ филиалай хүдэлмэри улам ехэ болохонь. Хорёод шахуу уран hайханай фильм, хэдэн документальна фильм, зуугаад шахуу сюжет буулгаха ёhотойбди. Теэд иимэ байрада эрьелдэхынньшье аргагүй, хүнэй hууха диван табиха газаргүй, — ф… лиалай директор Даниил … лович Санжиев гэмэрнэ… шье олон дутуунууд олон…

Гадна Буряадай кинопр… ряадшалагдаhан уран … фильмүүдые тарааха тала… ехэ оролдолго гарганагүй… тэй. Түнхэнэй, Захаамин… гуудай ажалшадта кинону… хүргэгдөөдүй. «Эрдэм» … Улаан-Үдын кинотеатрта … сагта hарадаа нэгэ удаа … үргэнөөр, hайханаар, то… раглаад соносхоходо б… байгаа юм гү?

Мүнөө телевидени гэ… Кабанскын, Мухар-Шэбэр… лэнгын айл бүхэндэ ша… болоо. Үбгэд, хүгшэд бур… дамжуулга харанагүйбди … лэн гомдоно. Телевиденэ… даа нэгэ, хоёр дахин бур… харуулаа hаа, үбгэд, хүг… лишад, хонишод баярлангү…

Буряад киногой ямара… зэргээр харуулагдадаг ту… дынгөө hанамжа дурадха… шэжэ байгаа hаа, ехэл hа…

В. ЛУБСА…

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: а… **(зүүн гарhаа)** А. И… В. Амханова, З. Гом… В. Бамбацыренов гэгшэд … «Лазо» гэжэ кино буря… байна. С. БАЛДУЕВАЙ …

ТААБАРИНУУД

Манай газетын ноябриин 16-най номерто тунхаглагдаhан таабаринуудые Яруунын аймагай «Комсомольский» совхозой хүдэлмэришэн Ринчин Дондупов, Шэтын областиин Улаяста нютагта ажаhуудаг М. Уризаев болон Хэжэнгын аймагай Үлзытын 8 жэлэй hургуулиин 6-дахи классай hурагша Цыдынова Мыдыгма гэгшэд зүб тааhан байна.

ТААБАРИИМНАЙ ТАЙЛБАРИ:

1. Тибhэн. 2. Татуур. 3. Айзаг булэхэ. 4. Зуудэн. 5. Сонхо. 6. Хуhан. 7. Сүг мүшэн. 8 Сагаалса буудаха. 9. hэмжэ.

Тиин мүнөө бидэнэр эдэ уншэгшадайнгаа эльгээhэн үшөө хэдэн таабари таахыетнай дурадхан доро толилхомнай.

1. Атан тэмээн ангас гээ,
   Аргамжын үзүүр ялас гээ.
2. Дүрбэн хушуутай, хоёр
   гэдэhэтэй.
3. Сахирмын сагаан хадада
   саhан тогтохогүй.
4. Абынгаа үтэhэн алтан
   аргамжа эбхэжэ ядабаб.
5. Гунжа үнеэнэй хэбтэhэн
   газарта гурбан жэлдэ ногоон
   ургадаггүй.

Георгий ДАШАБЫЛОВ

ҺАНАЖАЛ ҺУУНАМ...

Зунай номгон үдэшэлэн.
Зулайем эльбэhэн hэбшээхэн.
Зулгы гансам, шамтайгаа
Зугаалжал ябанаб.
Сахалай хадын оройдо
hанжаhан
Сахариг hара
Һаалта хэхээ хэмшээрхэн,
Һарабшалhаар хоргодоно.
Юугээл хэhэн хүбүүмши?
Юундэшьеб гасаалав,
Огторгойн одо мүшэд
Ониб-аниб эмиинэ.
Эршэ габшагай
Эрид улн бэешни
Гарнуудайм дүүжэн дээр
Шэшэрнэ.
Амтан жэмэс
Алим шэнгил уралшни.
...Хүйтэн шүүдэр
Хүл доогуурнай сэсэрнэ.
Агаар сэлгеэн... Һүнини агаар
Аялга дуугаар нэбтэршоо.
Һэбшээхэн
Һэмээхэн
Набшын даляар хүлгэжэ,
Нангин шүлэгөө эхилшоо.
...Сэсэгүүдэй дунда
Сэнгүү эдир дурантаяа
Золгоо бэлэй гү, басаган?
Сэхэ урдаhаам харангүй.
Шэлээр бадарhан толониие
Шэртэжэл байгааш, басаган?
Үрэмшөөгэй тэрэ дэбиhэн
Үргэhэ нойргүй hүнинүүднай
Үел наhандамнай
Үзэсхэлэн гоёор hанагдаhай!

БОРБИЛООНУУД ХААНА ЭДЕЭЛЭЭБ?

Америкын Йорг гэжэ багахан хотодо ажаhуугша Дина Кун гэрэймни черепицэ хушалта борбилоонуудай... хоол болохо юм гэжэ ой ухаандаашье оруулаагүй байба. Гэбэшье Дина Кун гэрэйнгээ хушалта дээрэ борбилоонуудай hурэг hурэгөөрөө ерээд черепицэ хушалтынь даржаганаса тоншожо байхые гэнтэ мэдэбэ...

Энэ ушарай болоhон газарта ерэжэ хараhан Техасай орнитологическа институдай директор жэгүүртэ «дээрмэшэдэй» хэhэн хэрэгые гайхаhандаа «үзэгдөө харагдаагүй юм байна» гэжэ тобшолбо. Ушарынь хадаа, борбилоонууд 50 хэhэг черепицэ эдиhэн байгаа бшуу.

ҺАХАЛНУУДАА АБАХА!

Александр Македонский эгээн түрүүлэн орон соогоо эрэшүүлэй hахалаа абаха хуули гаргаhан юм гээд түүхын баримтанууд гэршэлнэ. Юуб гэхэдэ, персинүүдтэ хэгдэhэн гардалдаата байлдаанда тэрэнэй отрядуудай нэгэн илангаяа ехэ хоролтодо ороhон байгаа. Ушарынь хадаа, Македонскиин сэрэгшэдэй hахалда аhаhан дайсад тэдэниие бэлэхэнээр хутагададаг байгаа бшуу.

Энэ ушар тухай полководецто дуулгахадань, Александр Македонский «грек сэрэгшэ бүхэн hахалаа абаха» гэhэн захиралта гаргаhан байгаа.

АЛТАН ЧАСТАЙ... ХИЛЭЭМЭН

Орёл хотын № 1 хилээмэнэй заводто «орловско» талханай 100 миллиондохи буханка хилээмэн гаргигдаба. Газаа талаhаань харахада, бусадhаа юугээрээшье илгаагүй тэрэ хилээмэн магазинда эльгээгдэhэн байна. Гэбэшье тэрэниие абаhан хүн досоонь хэгдэhэн иимэ удхатай бэшэг уншаха байха: «Орловско» сортын 100 миллиондохи хилээмэндэ хүртэhэндэтнай амаршалнабди. Таниие энэ бэшэгтэйгээр Орёл, Разградскай үйлсын 2-дохи гэр гэhэн адресаар ерэжэ, үнэтэ бэлэг абахыетнай гуйнабди».

Тэрэ үнэтэ бэлэгынь — алтан час байгаа.

25 ЖЭЛ БОЛОЖО ОЛДОБО

Кировоградска областиин Мало-Висковско саахарай заводой электроцехэй хүдэлмэрилэгшэ М. Гордиенко hаяхан хүлеэгдээгүй гайхалта мэдээсэл дуулаба. Юуб гэхэдэ, энэ нүхэрэй hүүлэй үедэ нөөсэлгын кассада мүнгэ оруулаагшьегүй hаань, тэндэ ошожо ехэ мүнгэ абахыень уриhан байгаа.

Теэд М. Гордиенко энэ гайхалта ушарай удхые уданшьегүй ойлгоо hэн. Ушарынь хадаа, энэ нүхэрнай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ Псков хадар шархатаад, госпитальдо ошохо үедөө нөөсэлгынгөө дэбтэр гээжэрхиhэн байгаа. Тэрэнь мүнөө олдоо, гүрэнэй нөөсэлгын касса тиихэ үедэ оруулhан мүнгыень процентэйнь хамта 452 түхэриг түлэhэн байна.

ЭНЭЭНИИЕ ДУУЛАА ҺЭН ГҮ…

ХЭНЭЙ ЭЛҮҮР ЭНХЭ ШУХАЛАБ?

Хубиингаа автомашинануудые бүтэн бүрин байлгахын тулада эзэниинь өөhэдынгөө бэеын элүүр мэндын түлөө үгтэдэг мүнгэ зэриhөө таба дахин ехэ мүнгэ гаргашалдаг байна гээд Францин шэнжэлэгшэд батаhан байна. Юуб гэхэдэ, француз хүн дунда зэргээр автомашинынгаа бүтэн бүрин байхын түлөө жэл соо 1500 франк мүнгэ гаргашалдаг hаа, өөрынгөө бэеын элүүр энхые сахилгада оройдоол 300-е гаргашална.

ТОМО ХҮҮЮУР

Британиин Гвианадахи джунглида тэндэхи Джорджгаун гэжэ түбэй хотоhоо 250 модондо 230 метр үндэртэй хүүюур олдобо. Тэрэ хадаа 51 метр үндэртэй Ниагарска, 103 метр үндэртэй Африкын Виктория хүүюурhээ ниилээд томо болоно бшуу.

ЕГИПЕДЭЙ ПИРАМИДАНУУД

Каир хотоhоо холо бэшэ, шаргал элhэн губиин дунда тон тэгшээр хэгдэhэн шобхо хадануудые обёоржо болохот. Энэ хадаа Египедэй суута пирамиданууд гэшэ.

Тэдэнэй эгээн томонь — Хуфу гэжэ пирамида хоёр миллион хахад абарга томо шулуун плитануудhаа бүридэнхэй. Тэдэнь дундуураа хүтагын нариихан эриин багташагүй лабаар дабхасуулагданхай юм. Эдэ бүгэдэ гансал гарай хүсөөр бүтээгдэhэн байна бшуу.

Египедэй пирамиданууд оройнгоо хаан-фараонуудай … хадагалхаар баригдаhан … шье, үе сагай түүхэдэ хүн… тэнэй гайхамшаг ехэ ажа… лон искусствын дурасхаал … үлөө юм. Тэдэнэр элhэн г… дай дунда баригдаhаар 50… соо хүн түрэлтэниие гай… байна.

КАМУСИН УГСААТА… ҺҮҮЛШЫН ТҮЛӨӨЛЭ…

Зүүн-Сибирьтэ оршодог … уулын оршондо зуун жэлэ… хэдэн үндэhэтэ улад зон … hан байна. Тэдэнэй тоодо … гэжэ угсаатан байгаа юм. … ной хэлэн мүнөө үедэ … шэнжэлэгшэдэйл буулга… үлэнхэй. Гэбэшье камусин… огто мартагдажа хосорон… hэн hанамжа үндэhэгүй … байна гэжэ «Красноярски… чий» газетэ мэдээсэнэ. Ю… дэ, хэлэ, бэшэгэй эрдэмтэ, … университедэй багша Ал… Матвеев камусин хэлэ бо… арадай угай туужа hайн … хүниие олоhон байна.

Саяан шадарай Игна гэ… хондо ажаhуудаг камусин … тай Клавдия Плотникова … 75 наhатайшье hаа, хүнгэн … гэрэй ажал хэлсэжэ, … харалсажа байдаг.

Энэ хүнhөө абтаhан … арадай хэлэн тухай, ёhо … тухай мэдээнүүд Саяан уу… шондо ажаhууhан үндэhэн … түүхын баримтануудые hэ… талаар ехэ hонирхол үүсхэ… на гээд эрдэмтэд тоолоно.

(А…

ЭДИРШҮҮЛЭЙ МҮРЫСӨӨН

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Дээдэ-Онгостойн оршондо Улаан-Үдэ хотын hурагшад санаар урилдажа, үбэлэйнгөө спортивна сезониие нээбэ.

Найман жэлэй hургуулинуудай басагад 3х2 гэhэн эстафетнэ урилдаагаар мүрысөө нээжэ, зургаадахи интернат hургуулиин түлөөлэгшэд 35,3 секунда саггайгаар түрүүлжэ, фиништэ ерээ. Хоёрдохи hуурида гараhан хорин зургаадахи hургуулиин эдир спортсменүүд 38,3 секунда саг харуулаа. Мүн энэл hургуулиин хоёрдохи команда гурбадахи hуурида гараа hэн.

Тиихэдэ найман жэлэй hургуулинуудай эдиршүүлэй дунда үнгэргэгдэhэн урилдаанда эгээн эрхим саг харуулhан зургаадахи интернат hургуулиин түлөөлэгшэд түрүү hуурида хүртөө. Арбан нэгэдэхи, хорин зургаадахи hургуулинуудай түлөөлэгшэд гүс тустаа хоёрдохи, гурбадахи hууринуудта гараа hэн.

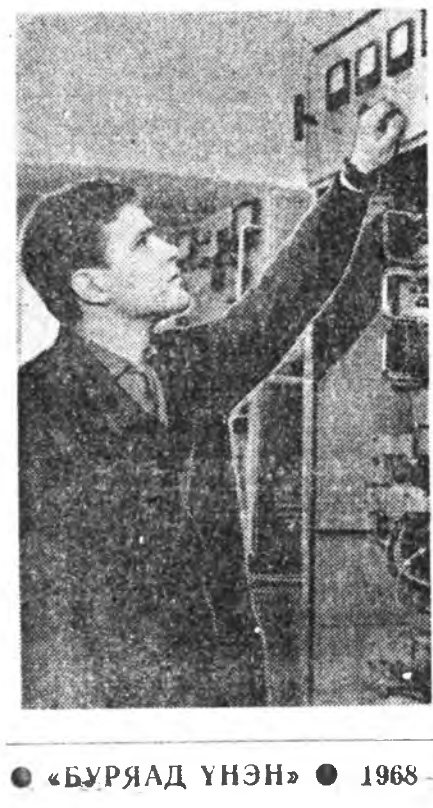
Дунда hургуулинуудай дунда үгтэhэн эстафетнэ урилдаануудта жаран табадахи hургуулиин хүбүүд, басагад түрүү hууринуудые эзэлжэ шадаа. Тиигэжэ тэдэнэр ухибүүдэй үбэлэй спортивна сезоной нээлгын хоёр кубогта нэгэ доро хүртэбэ бшуу.

Басагадай дунда түрүү hуури эзэлhэн жаран табадахи hургуулиин түлөөлэгшэдhөө 41 секундаар гээгдэhэн арбан гурбадахи hургуулиин басагад хоёрдохи hуурида гараха баатай болоо.

Харин эдиршүүлэй дунда хорин хоёрдохи hургуулиинхид хоёрдохи hуурида гараа. Тэдэнэрь илагшаhаа 38 секундаар гээгдэhэн байна.

Энэ мүрысөөндэ шалгаhан эдир санашадта спортоор городой соведэй дипломууд, кубогууд барюулагдаа.

Д. РАДНАЕВ.

«ОРБИТЫН» ЦЕХ СОО

1967 ОНОЙ октябриин 13-да манай республикада анха түрүүшынхеэ «Орбита» гэжэ ретрансляционно станци ашаглагдажа эхилээ бэлэй. Тэрэнэй ашаар республикымнай түб хотын, мүн олохон аймагуудай ажалшад «Молния-1» гэжэ хэмэл одонhоо абтаhан Москвагай телевизионно дамжуулгануудые харадаг болонхой гээшэ.

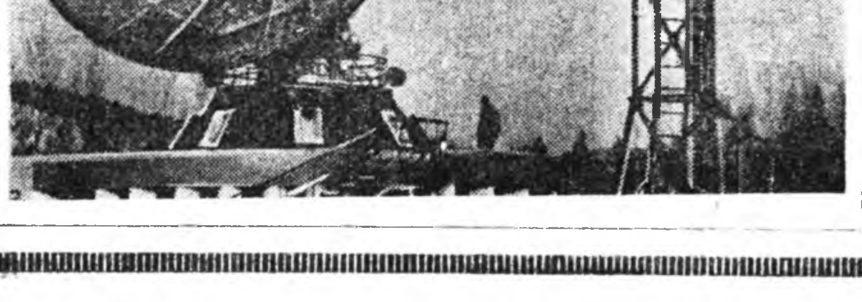
Улаан-Үдын телецентртэ хамтадаа найман цех бии юм. Тэдэнэй дунда «Орбита» станциин цех хоёр жэл соо удаагаар түрүү hуури эзэлжэ байдаг. Эндэхи коллективтэ арбан хүн хүдэлдэг. Тэдэнэр барандаа дээдэ hургуулиин эрдэмтэй мэргэжэлтэд юм. Жэшээлхэдэ, Ена Суздальницкая Новосибирск хотодо Холбооной электротехническэ институт дүүргэhэнэйнгээ удаа, эндэ ахалагша инженерээр ажаллана (нэгэдэхи зураг). Инженер Валерий Щитов Эрхүүгэй гүрэнэй университет дүүргэhэн байна.

Тиихэдэ мүн лэ инженерээр хүдэлжэ байhан Сергей Чепенко Зүүн-Сибириин технологическа институт заочноор дүүргэхээ байна (хоёрдохи зураг).

Эбтэй эетэйгээр ажалладаг «Орбита» станциин багахан коллектив коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхөөр эрмэлзэн ажаллана.

«Молния-1» гэжэ хэмэл одоной дохёонуудые тодоод, «Орбитын» мантан локатор үдэр, hүнигүй голоо тойрон эрьелдэнэ (гурбадахи зураг).

С. БАЛДУЕВАЙ
фототекст.

«ПРАВДА БУРЯТИИ» МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Хүдөө ажахые хүгжөөхэ түсэб» гэhэн түрүү бэшэг. СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сессиин материалнууд. «Ажалай ленинскэ вахтада» гэhэн гаршаг доро информацинууд.

Хоёрдохи хуудаhанда: СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сессиин материалнуудай түгэсхэл. Түрэл орон доторнай. С. Гриневой статья.

Гурбадахи хуудаhанда: республикын ниислэл хото Улаан-Үдэ тухай тусхай хуудаhан.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: нютаг нютагай hониин. Хилын саанаhаа абтаhан мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА…

11 час 30 минутаhаа 1… 30 минута хүрэтэр Мос… дамжуулга. 11 час 35 м… hаа hурагшадта зорюула… «Колокольчик» гэhэн теа… час 05 минутаhаа «Мир … лизма» гэhэн дамжуулга… час 35 минутаhаа hол… гоор уласхоорондын мүр… 15 часhаа «Эхэнэрнүүд … надта» гэhэн дамжуулга. … 30 минутаhаа «Подвиг» … телевизионно альманах. … часhаа «Путь в науку» … эдир наhатайшуулда зор… даhан дамжуулга. Хоёрдо… рай харюу. 17 часhаа х… 17 час 30 минутаhаа «… лино», «Заколдованный … чик» гэhэн мультфильм. … часhаа «Улаан-Үдын тра… кын арбан жэл» гэhэн … жуулга. 19 час 30 мину… «Петропавловская кре… гэhэн телеочерк. 20 … концерт. 21 часhаа «А … суди» гэhэн уран hай… фильм. Ноль час 30 мину… хоёр час 30 минута х… Москваhаа дамжуулга.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ…

Гор. Улан-Удэ, типография … ления по печати при Совете М… ров БурАССР.
Н-02148.
Зак. № 118…